

STRAFFANSVARET FOR TERRORTRUSLER

En vurdering av vilkårene for å straffes etter strl. § 147 a annet ledd, med særlig fokus på tingrettens behandling av synagogeskuddene i Bhatti- saken.

Veileder: Professor dr. juris Erling Johannes Husabø

Kandidatnr: 172989

Leveringsfrist: 10.12.2009

Til sammen 14 859 ord

09.12.2009

Innholdsfortegnelse

1 Innledning	4
1.1 Presentasjon av oppgavens tema, formål og problemstilling	4
1.2 Problemet med å definere en terrorhandling	6
1.3 Rettskildebildet.....	7
2 Straffeloven § 147 a annet ledd	8
2.1 Hvilke objektive og subjektive vilkår må være oppfylt for å kunne straffes for terrortrusler?	8
2.2 En kort presentasjon av Bhatti- saken og dens relevans.....	9
3 Nærmere om de objektive vilkår	10
3.1 Begrepet ”truer”	10
3.1.1 Innholdet i trusselbegrepet	10
3.1.2 I hvilken form kan trusselen komme til uttrykk?	12
3.1.2.1 Generelt	12
3.1.2.2 Trusler i ord.....	12
3.1.2.3 Trusler i handling	13
3.1.3 Må den som fremsetter trusselen selv være tiltenkt å utføre den straffbare handlingen?	15
3.1.4 Kan trusselen være fremsatt overfor en annen enn den eller de den straffbare handling er rettet mot?.....	15
3.2 Trusselen må relatere seg til bestemte forbrytelser	16
3.3 Trusselen må være fremsatt ”under slike omstendigheter at trusselen er egnet til å fremkalle alvorlig frykt”	18
3.3.1 ”Alvorlig frykt”	18
3.3.2 ”Egnet til”	19
3.3.3 ”Under slike omstendigheter”	20
3.3.4 Særlig om tingrettens vurdering av hvorvidt skuddene i Bhatti- saken ble fremsatt ”under slike omstendigheter at trusselen [var] egnet til å fremkalle alvorlig frykt”	21
4 Nærmere om de subjektive vilkår	22
4.1 Forholdet mellom det alminnelige forsettet og det særskilte terrorforsettet.....	22
4.2 Det alminnelige forsettskravet.....	22

4.2.1	Hva ligger i det alminnelige kravet om forsett i strl. § 40?	22
4.2.2	Kravet om at forsettet må dekke de objektive vilkår i gjerningsbeskrivelsen	23
4.2.2.1	Forsett om at det er fremsatt en trussel	23
4.2.2.2	Forsett om at det er truet med en ”straffbar handling som nevnt i første ledd”	24
4.2.2.3	Forsett om at trusselen er fremsatt ”under slike omstendigheter at trusselen er egnet til å fremkalle alvorlig frykt”	25
4.3	Det særskilte terrorforsettet	26
4.3.1	Ulike forsettsgrader	26
4.3.2	Forsettskravet i bokstav a	28
4.3.3	forsettskravet i bokstav c	30
4.3.4	Forsettskravet i bokstav b	32
4.3.4.1	Generelt	32
4.3.4.2	Særlig om tingrettens vurdering av hvorvidt skuddene mot synagogen var fremsatt med det forsett ”å skape alvorlig frykt i en befolkning”	33
4.3.4.3	Forholdet mellom terrorforsettet i bokstav b og vilkåret om at trusselen må være fremsatt ”under slike omstendigheter at trusselen er egnet til å fremkalle alvorlig frykt”	35
5	Straffansvaret for medvirkning	36
5.1	Generelt om medvirkning til terrortrusler	36
5.2	De objektive vilkår	37
5.2.1	Fysisk medvirkning	37
5.2.2	Psykisk medvirkning	38
5.2.3	Passiv medvirkning	38
5.3	Skyldkravet	39
6	Straffansvaret for forsøk på terrortrusler	40
7	Oppsummering og konklusjon	42
8	Kildehenvisninger	44
9	Vedlegg	47
1.	EUs rammebeslutning om bekjempelse av terrorisme	47
2.	Trusselbrevet i Van Gogh- saken	56

1 Innledning

1.1 Presentasjon av oppgavens tema, formål og problemstilling

Hovedemne i denne avhandlingen er straffansvaret for terrortrusler etter norsk rett. Emnet har sin bakgrunn i en av nåtidens største sikkerhetsmessige utfordringer, nemlig terrorismen. Selv om terrorisme ikke er et nytt fenomen, endret trusselbildet seg drastisk etter terrorangrepene i USA 11. september 2001. Terrorangrepene som fulgte i Madrid i 2004 og i London året etter illustrerte ytterligere hvor reell trusselen er blitt, og hvor sårbart vårt samfunn egentlig er.

I kjølvannet av disse hendelsene fant statene det nødvendig å sette ytterligere fart i kampen mot den internasjonale terrorismen. Som et resultat av dette krafttiltaket er ”krigen mot terrorismen blitt ført på mange plan, både med militære, diplomatiske og rettslege midlar”.¹ Det kan blant annet vises til at bruken av militær makt har økt som ledd i ”krigen mot terror”.² Samtidig er det lagt ned mye arbeid i en gjennomgang og revisjon av internasjonal og nasjonal lovgivning for å se til at styresmaktene har tjenelige rammer for å etterforske og straffe personer som utfører eller planlegger terrorhandlinger. I regi av FN oppstiller blant annet terrorfinansieringskonvensjonen og Sikkerhetsresolusjon 1373 folkerettslige forpliktelser for å bekjempe terrorisme. Dette lovgivningsarbeidet var også bakgrunnen for at Norge ved lov av 28. juni 2002 nr 54. vedtok en ny § 147 a i straffeloven, som trådte i kraft 1. juli 2003.³

Siktemålet med avhandlingen er som nevnt å gi en rettsdogmatisk fremstilling av en begrenset del av denne terrorparagrafen. I forarbeidene er det presisert at terrortrusler:

*”[...] skaper store problemer og merkostnader for det sivile samfunn og må tas på alvor. Truslene kan i seg selv forårsake stor skade og oppfylle terrorvirksomhetens målsetting som er å sette det sivile samfunn ut av spill”.*⁴

At terrortrusler kan få stor innflytelse på trygghetsfølelsen i samfunnet er det flere eksempler på.⁵ Dette må igjen ses i lys av at en terrortrussel har det særtrekk at målet til terroristene oppnås ved selve fremsettelsen av trusselen; *det skapes alvorlig frykt*. Selv om handlingen det

---

¹ Jf. Husabø: Strafferetten og kampen mot terrorismen s. 180.

² Eksempelvis nedkjempelsen av Taliban- regimet i Afghanistan.

³ Jf. Kgl. Res. 20. juni 2003 nr. 712.

⁴ Jf. Innst.O. nr. 70 (2001-2002) punkt 5.2.

⁵ Danmark har blant annet blitt truet gjentatte ganger av islamister de siste årene som følge av Muhammed-karikaturene som ble trykket i Jyllands- Posten 30. september 2005.

trues med aldri blir realisert svekkes altså ikke trusselens effektivitet. Som lovgiver fremholder kan "en trussel i spesielle tilfeller – for eksempel dersom det trues med å sprengte en atombombe ha like inngripende virkninger som fysiske terrorhandlinger".⁶ Samlet indikerer dette at trusler om terror faktisk vil kunne være et like stort, om ikke større problem, enn angrepene i seg selv.

På bakgrunn av det ovennevnte har jeg valgt å skrive om terrortrusler. Så vidt jeg vet er det skrevet en del masteravhandlinger om strl. § 147 a første og tredje ledd samt strl. § 147 b om terrorfinansiering, mens strl. § 147 a annet ledd ikke ser ut til å ha blitt viet like stor oppmerksomhet. Det er imidlertid viktig å påpeke at bestemmelsen om terrortrusler også er en sentral del av terrorlovgivningen. Samtidig er regelen nå for første gang blitt prøvd for en norsk domstol i Bhatti- saken.⁷ Ettersom dette er eneste dom om vilkårene i strl. § 147 a annet ledd, og saken tydelig illustrerer de tolkningsmessige utfordringer bestemmelsen byr på, vil denne avgjørelsen bli behandlet relativt grundig.

Avhandlingen min vil derfor både bestå av en generell del som tar for seg hvilke objektive og subjektive vilkår som må være oppfylt for å straffes for terrortrusler, og en spesiell del med særlig fokus på Bhatti- saken. Problemstillingen for oppgaven er hvorvidt tingretten behandlet de rettslige spørsmålene knyttet til synagogeskuddene på en hensiktsmessig måte i denne dommen.

Avslutningsvis vil jeg behandle medvirkning til og forsøk på terrortrusler, idet både forsøks- og medvirkningsansvaret utvider rekkevidden av bestemmelsen. Av plasshensyn har jeg imidlertid valgt å avgrense oppgaven mot alminnelige og spesielle straffrihetsgrunner, samt innskrenkende tolkning av straffebudet grunnet manglende rettsstrid. Selv om eksempelvis forholdet til yringsfriheten vil bli berørt indirekte flere steder i avhandlingen, vil jeg ikke behandle dette i en egen del.

---

⁶ Jf. Ot.prp. nr. 61 (2001-2002) s. 95.

⁷ Jf. TOSLO-2007-167415-2.

1.2 Problemet med å definere en terrorhandling

Begrepet terrorisme er ikke et entydig begrep, og kan defineres på utallige måter. Selv om de fleste har en oppfatning om hva terrorisme er, møter man på vanskeligheter dersom en ønsker å utarbeide en definisjon man både nasjonalt og internasjonalt vil være enige om. Dette må ses i sammenheng med at staten og de ledende myndighetspersoner ofte har det syn at det kun er staten som kan utøve makt, og betrakter således ikke statlig maktutøvelse som terrorisme. Samtidig medfører ulike politiske, ideologiske og religiøse oppfatninger at en og samme handling vurderes ulikt mellom stater, og fra person til person. Koalisjonsstyrkenes operasjoner i Irak blir eksempelvis av de fleste ikke ansett som terrorisme. Likevel kan det være vanskelig å se hva som skiller denne operasjonen fra andre terrorhandlinger all den tid operasjonen medfører tap av menneskeliv, og blir utført for å endre forholdene i et samfunn.

Den vanskelige oppgaven med å definere en terrorhandling ble lovgiver nødt til å ta stilling til når Resolusjon 1373 og terrorfinansieringskonvensjonen skulle gjennomføres i norsk rett. Lovgiver valgte å løse oppgaven ved å la terrorisme bli definert ut fra en kombinasjon av bestemte handlinger, og et mer vidtgående terrorforsett. Ved utformingen av terrorforsettet ble det lagt vekt på at selv om en terrorhandling eller terrorrelatert handling ofte vil være fremsatt for å oppnå enten et religiøst, politisk eller ideologisk formål, ville det skape store bevismessige problemer å beskrive forsettet med sikte på å fange opp disse ulike formålene. Lovgiver løste derfor problemet ved å la det være avgjørende hvilke *følger* gjerningspersonen hadde til forsett å fremkalle, ikke gjerningspersonens bakenforliggende mål.⁸

En slik innfallsvinkel fremstår som fornuftig, idet definisjonen understreker at det ikke er "[...] tru og tanke som samfunnet set grenser for".⁹ På denne måten vil man også ved praktisering av regelen kunne unngå å komme i større konflikter med religions- og ytringsfriheten. Videre illustrerer terrorforsettet at det bare er sterkt skadelige handlinger som kan subsumeres som terrorisme. Likevel medfører definisjonen en større tendens til "subjektivering av straffeansvaret".¹⁰ Vanskelighetene med å føre bevis for subjektive forhold generelt, kan igjen lede til svekket rettssikkerhet. Ettersom terrorparagrafen åpner for vesentlig straffskjerpelse, svartelisting og utradisjonelle etterforskningsmetoder, er dette uheldig. Som det vil fremgå i den videre avhandlingen kan det ikke utelukkes at domstolene vil ha problemer med anvendelsen av terrorforsettet i praksis.

---

⁸ Jf. Ot.prp. nr. 61 (2001-2002) s. 29-30.

⁹ Jf. Husabø: Høringsuttalelse til Justisdepartementet s. 2.

¹⁰ Jf. Husabø: Strafferetten og kampen mot terrorismen s. 184.

1.3 Rettskildebildet

Lov om straff av 22. mai 1902 (strl.) § 147 a er av nyere dato, og dette preger naturligvis også rettskildebildet. Den etablerte rettskildelære innebærer imidlertid at man kommer langt med en alminnelig forståelse av lovttekstens ordlyd.¹¹ Idet vi befinner oss på legalitetsprinsippets område vil lovttekstens ordlyd være av særlig rettskildemessig vekt.¹²

Lovforarbeidene til strl. § 147 a er relativt grundige, og disse vil bli brukt aktivt gjennom hele avhandlingen.¹³ Forarbeidene til den nye straffeloven av 2005 vil også stå sentralt, idet trusselbestemmelsen i det vesentlige er videreført i den nye straffelovens § 134, med unntak av endringen fra terrorforsett til terrorhensikt.¹⁴

Som presentert over vil Bhatti- saken behandles relativt inngående. Siden dette er en tingrettsdom har den imidlertid ingen prejudikatverdi.

Strl. § 147 a annet ledd er sparsommelig behandlet i den juridiske litteratur. Etersom bestemmelsen om terrortrusler presumeres å være i samsvar med strl. § 227, kan imidlertid forståelsen av vilkårene i den alminnelige trusselbestemmelsen ha overføringsverdi ved tolkningen av strl. § 147 a annet ledd. Begrunnelsen for denne presumsjonen vil jeg komme nærmere tilbake til i del 3.1.1.

Som tidligere presisert er strl. § 147 a et resultat av Norges folkerettslige forpliktelser. Det er likevel ikke bare i FN regi det er blitt tatt rettslige skritt for å bekjempe terrorisme, også innenfor EU er dette blitt en sterkt prioritert målsetning. Av særlig rettskildemessig betydning er EUs rammebeslutning av 13. juni 2002 om bekjempelse av terrorisme.¹⁵ Selv om Norge ikke rettslig sett er bundet av rammebeslutningen (den er ikke omfattet av Schengen-samarbeidet eller EØS- avtalen), har lovgiver presisert at det er naturlig å legge vekt på rammeavgjørelsen ved tolkningen av strl. § 147 a. Det understrekes at:

*"(...) det er ønskelig å unngå at Norge har mindre strenge regler på området og av den grunn kan oppfattes som et fristed for den som har begått eller planlegger å begå en terrorhandling i Norge eller i et annet land."*¹⁶

---

¹¹ Jf. Eskeland s. 111.

¹² Jf. Eckhoff ss. 127 flg.

¹³ Jf. Ot.prp. nr. 61 (2001-2002) og Innst. O. nr. 70 (2001-2002).

¹⁴ Jf. Ot.prp. nr. 90 (2003-2004) og Ot.prp. nr. 8 (2007-2008).

¹⁵ Jf. EUs rammebeslutning (2002/475/JHA).

¹⁶ Jf. Ot.prp. nr. 61 (2001-2002) s. 27.

2 Straffeloven § 147 a annet ledd

2.1 Hvilke objektive og subjektive vilkår må være oppfylt for å kunne straffes for terrortrusler?

Strl. § 147 a første og annet ledd lyder:

”En straffbar handling som nevnt i §§ 148, 151 a, 151 b første ledd jf. tredje ledd, 152 annet ledd, 152 a annet ledd, 152 b, 153 første til tredje ledd, 153 a, 154, 223 annet ledd, 224, 225 første eller annet ledd, 231 jf. 232, eller 233 anses som en terrorhandling og straffes med fengsel inntil 21 år når handlingen er begått med det forsett

- a) å forstyrre alvorlig en funksjon av grunnleggende betydning i samfunnet, som for eksempel lovgivende, utøvende eller dømmende myndighet, energiforsyning, sikker forsyning av mat eller vann, bank- og pengevesen eller helseberedskap og smittevern,*
- b) å skape alvorlig frykt i en befolkning, eller*
- c) urettmessig å tvinge offentlige myndigheter eller en mellomstatlig organisasjon til å gjøre, tåle eller unnlate noe av vesentlig betydning for landet eller organisasjonen, eller for et annet land eller en annen mellomstatlig organisasjon.*

Straffen kan ikke settes under minstestrafen som er bestemt i straffebudene som er nevnt i første punktum.

Med fengsel inntil 12 år straffes den som med slikt forsett som nevnt i første ledd, truer med å begå en straffbar handling som nevnt i første ledd, under slike omstendigheter at trusselen er egnet til å fremkalle alvorlig frykt. Får trusselen en følge som nevnt i første ledd bokstavene a, b eller c, kan fengsel inntil 21 år idømmes. Medvirkning straffes på samme måte.”

Regelens første ledd omhandler utførte terrorhandlinger, mens bestemmelsens annet ledd gjør det straffbart å fremsette trusler om å begå slike handlinger. Ordlyden i strl. § 147 a annet ledd indikerer at regelen er ment å omfatte terrortrusler som fremsettes både i Norge og i utlandet, og at den gjelder uavhengig av hvilket land trusselen er rettet mot.

Som utgangspunkt for den videre fremstillingen må det presiseres at det er et alminnelig prinsipp i strafferetten at man for å kunne dømmes etter et konkret straffebud må utføre en handling som dekker det objektive innholdet i gjerningsbeskrivelsen, samtidig som den

subjektive skyld må dekke alle de momentene som gjør handlingen til en forbrytelse (dekningsprinsippet).¹⁷

I forhold til det objektive gjerningsinnholdet i strl. § 147 a, annet ledd kreves det derfor for det første at gjerningspersonen fremsetter en trussel jf. ordlyden ”truer”. For det andre må trusselen relatere seg til ”en straffbar handling” som nevnt i bestemmelsens første ledd. For det tredje må trusselen være fremsatt ”under slike omstendigheter at trusselen er egnet til å fremkalle alvorlig frykt”.

Hva gjelder vilkårene på den subjektive side kreves det tilsvarende at gjerningspersonen fremsetter trusselen med et alminnelig forsett. For det andre må gjerningspersonen forsettelig true med å begå en handling som omfattes av strl. § 147 a første ledd. For det tredje må gjerningspersonen ha forsett om at trusselen er fremsatt ”under slike omstendigheter at trusselen er egnet til å fremkalle alvorlig frykt”. Så langt er det altså ikke så mye som skiller strl. § 147 a annet ledd fra andre bestemmelser i straffeloven.

Det går imidlertid frem av formuleringen ”den som med slikt forsett som nevnt i første ledd” at det også må foreligge et nærmere bestemt terrorforsett for å kunne straffes for terrortrusler. I dette ligger at gjerningspersonen må ha fremsatt trusselen med det forsett å fremkalle en av følgene beskrevet i bokstav a-c.

Redegjørelsen over viser at skyldkravet i strl. § 147 a annet ledd er todelt. Ved siden av at gjerningspersonen forsettelig må ”true med å begå en straffbar handling” som er fremsatt ”under slike omstendigheter at trusselen er egnet til å fremkalle alvorlig frykt” jf. strl. § 40, må det foreligge et særskilt terrorforsett.

2.2 En kort presentasjon av Bhatti- saken og dens relevans

I den videre gjennomgang av de objektive og subjektive vilkår, vil jeg fortløpende ta for meg tingrettens behandling av de samme vilkår i Bhatti- saken. Av denne grunn vil jeg i det følgende gi en kort presentasjon av dommen.

Saken gjaldt tre personer (herunder Arfan Qadeer Bhatti) som var satt under tiltale for diverse forbrytelser knyttet til terrorisme og torpedovirksomhet. Alle de tiltalte ble frikjent på tiltalepunktene om terrorvirksomhet, herunder inngåelse av forbund om terrorisme mot USAs

---

¹⁷ Jf. Andenæs s. 221.

ambassade og Det mosaiske trossamfunns synagoge i Oslo. De tiltalte ble også frikjent for terrortrusler.

Påtalemyndigheten anket ikke de delene av dommen som knyttet seg til strl. § 147 a, slik at punktene om terrorvirksomhet er rettskraftige.

Det interessante hva gjelder min avhandling er tiltalens Post II og V som bygger på at Bhatti skal ha medvirket til at synagogen til Det Mosaiske trossamfunn ble beskutt natt til søndag 17. september 2006. Etterforskningen av hendelsen viste at skuddene ble avfyrt ca. tretti meter fra synagogen, sannsynligvis med et automatgevær av typen AG-3. Det ble registrert til sammen tretten treff på synagogen og nabobygget, og alle treff medførte markerte hull og skader i bygningen.¹⁸

Selve det å skyte mot en synagoge er imidlertid ingen terrorhandling, idet skadeverk ikke faller inn under strl. § 147 a første ledd. For at hendelsen skal kunne subsumeres som en terrorrelatert handling må den derfor i tilfelle kunne karakteriseres som en trussel om en fremtidig terrorhandling jf. strl. § 147 a annet ledd.

Tiltalen mot Bhatti bygget derfor på at skuddene mot synagogen måtte anses som en trussel om fremtidig sprengning og drap, og at trusselen ble fremsatt med det forsett ”å skape alvorlig frykt i en befolkning”.

Tingretten konkluderte imidlertid med at det ikke vil være riktig å karakterisere skuddene mot synagogen som en terrorrelatert handling. Konsekvensen av dette er at skuddene og de påfølgende materielle skader heller ble subsumert som grovt skadeverk jf. strl. § 292 siste alternativ jf. § 291. I det følgende vil jeg imidlertid trekke inn kritiske analyser av tingrettens begrunnelse hva gjelder spørsmålet om hvorvidt synagogeskuddene kunne anses som en terrortrussel.

3 Nærmere om de objektive vilkår

3.1 Begrepet ”truer”

3.1.1 Innholdet i trusselbegrepet

For å kunne straffes for terrortrusler må gjerningspersonen for det første fremsette en trussel jf. ordlyden ”truer”.

---

¹⁸ Jf. TOSLO-2007-167415-2 s. 35.

Det er i denne forbindelse naturlig å se strl. § 147 a annet ledd i lys av den alminnelige trusselbestemmelsen i strl. § 227. Trusselbegrepet er såpass etablert i norsk rett at det ikke kan ha vært lovgivers mening at begrepet er ment å ha et annet innhold i strl. § 147 a annet ledd, enn i den alminnelige trusselbestemmelsen. I forarbeidene går det blant annet frem at en egen bestemmelse om terrortrusler er begrunnet i at ”strafferammen i den alminnelige trusselbestemmelsen var for lav med tanke på trusler om å begå terrorhandlinger og terrorrelaterte handlinger”.¹⁹ Regelen om terrortrusler bør derfor bare anses som en særlig form for kvalifisering av bestemte trusler. Den alminnelige trusselbestemmelsen vil således fange opp de trusler som faller utenfor strl. § 147 a annet ledd.

Hva gjelder det nærmere innhold i trusselbegrepet trekker ordlyden ”truer” mot at en person som følge av tvang fra gjerningspersonens side ikke lenger står fritt til å handle av egen fri vilje. Trusselen begrenser altså følelsen av frihet hos den truede. Begrepet er imidlertid vagt og upresist etter sin ordlyd, uten noe klart avgrenset anvendelsesområde.

Verken forarbeidene til strl. § 227 eller strl. § 147 a annet ledd har gitt en definisjon av trusselbegrepet. Samtidig er det svært få rettsavgjørelser om strl. § 227 som eksplisitt har uttalt hva som skal til for at et forhold kan subsumeres som en trussel. Bhatti- saken er også taus hva gjelder begrepets innhold.

Likevel fins det eksempler i den strafferettslige teori på at trusselbegrepet er forsøkt definert. Urbye hevder det i trusselbegrepet ligger ”[...] at den, som truer, maa være sig bevidst, at han indgyder frygt for tilføielse af et fremtidig onde”.²⁰ Kjerschow mener at det å true med noe ”[...] vil si hos en annen å fremkalle forestillingen om et onde, som stilles ham i utsikt og hvis hitførelse avhenger av den trueendes vilje”.²¹

Det er viktig å understreke at trusselens rettsstridighet ikke vil utelukkes av at den straffbare handling det trues med i realiteten ikke vil kunne utføres. Det avgjørende er ifølge Kjerschow om ”[...] den truede trodde at den truende hadde det i sin makt å tilføie ham ondet, og at den truende innså dette”.²² En fullbyrdet trussel vil foreligge i det øyeblikk trusselen er fremsatt og oppfattet av noen.²³

---

¹⁹ Jf. Ot.prp. nr. 8 (2007-2008) s. 191.

²⁰ Jf. Urbye s. 231.

²¹ Jf. Kjerschow s. 559.

²² Jf. Kjerschow s. 559.

²³ Se blant annet Kjerschow s. 572.

Videre er det grunn til å påpeke at trusselbegrepet vil ha et bredt anvendelsesområde idet lovteksten ikke sier noe om at trusselen må være adressert bestemte objekt. Trusselen kan derfor rette seg mot ulike steder og personer, med svært forskjellige funksjoner i samfunnet. Som eksempel kan tenkes en bombetrussel mot statsministerens kontor, et asylmottak eller en jernbanestasjon.

3.1.2 I hvilken form kan trusselen komme til uttrykk?

3.1.2.1 Generelt

Sammenlignet med ordlyden i strl. § 227 som presiserer at trusselen kan fremsettes i ”ord eller handling,” er strl. § 147 a annet ledd tauts hva gjelder i hvilken form trusselen kan komme til uttrykk.

Selv om det tilsvarende ikke uttrykkelig er presisert i strl. § 147 a annet ledd må det imidlertid påpekes at trusler er en form for kommunikasjon, og vi mennesker kommuniserer gjennom begge disse atferdstyper. Ettersom trusselbegrepet i de to bestemmelsene presumeres å være i samsvar med hverandre, kan det heller ikke ha vært lovgivers mening at trusselbegrepet er ment å ha et snevrere innhold i strl. § 147 a annet ledd enn i strl. § 227. Det legges derfor til grunn at trusler kan fremsettes i både ord og handling etter strl. § 147 a annet ledd.²⁴

Drøftelsen i del 3.1.1 illustrerer imidlertid at det kan være vanskelig å trekke grensen for trusselbegrepets anvendelsesområde. Av denne grunn vil jeg i del 3.1.2.2 forsøke å redegjøre for utsagn som vil omfattes av trusselbestemmelsen, utsagn som faller inn i en gråsoner og utsagn som bare faller i kategorien ren meningsytring. Trusler i handling vil bli drøftet særskilt i del 3.1.2.3.

3.1.2.2 Trusler i ord

Hva gjelder terrortrusler fremsatt i ord vil nok utsagn som går ut på at ”dersom karikaturtegningen trykkes i Jyllands- Posten vil det gå av en bombe på jernbanestasjonen i København 24 timer etter avisen er gått i trykk”, falle inn under kjerneområdet for ordlyden i terrorparagrafens annet ledd.

---

²⁴ I Ot.prp. nr. 8 (2007-2008) s. 317 er det også presisert i forhold til den nye strl. § 134 at ”trusselen kan være fremsatt i ord eller handling”.

Eksempel på et lignende utsagn som ville falle utenfor trusselbegrepet er ”det hadde vært fint om Jyllands- Posten ikke trykket karikaturtegningen av respekt for vår tro”. Etter vanlig norsk språkbruk vil dette bare anses som en ren meningsytring.

Det er imidlertid gråsonene som skaper de fleste tolkningsproblemer i praksis. Utsagn som gir uttrykk for at ”Jyllands- Posten vil angre dersom karikaturtegningen trykkes, da blodet vil kunne flyte i danske gater”, kan ikke like klart karakteriseres som en trussel. Etersom formuleringen gir så lite informasjon i seg selv, blir man nødt til å tolke utsagnet i lys av de nærmere omstendigheter trusselen er fremsatt under. Fastleggelsen av hvorvidt det er fremsatt en trussel vil derfor lett gli over i en tolkning av om trusselen er fremsatt ”under slike omstendigheter at trusselen er egnet til å fremkalle alvorlig frykt”.

Van Gogh- saken er videre et eksempel på at terrortrusler også kan fremsettes i skriftlig form. Saken gjaldt drapet på den kjente filmregissøren og forfatteren Theo Van Gogh, som ble skutt ned og knivstukket på åpen gate i Amsterdam den 2. november 2004. Drapsmannen, et medlem av terrorgruppen ”Hofstad Network”, stakk også to trusselbrev inn i den avdøde kroppen. Det nærmere innholdet i disse trusselbrevene kommer jeg tilbake til senere.

Poenget er imidlertid at slike skriftlige trusler har vesentlige likhetstrekk med direkte utsagn, og kan tolkes på tilsvarende måte som redegjort for over.

3.1.2.3 Trusler i handling

En terrortrussel kan som nevnt også fremsettes gjennom handling. Slike realtrusler vil ofte være vanskeligere å tolke enn trusler i ord fordi det ikke alltid går tydelig frem hvorvidt det egentlig er fremsatt en trussel, og hvilken handling det i så fall trues med. Som Kjerschow påpeker ”Fremkommer truselen ikke i ord, men gis uttrykk i legemsbevegelser, vil det ofte være vanskelig derav å slutte sig til det straffbare foretagendes art og størrelse”.²⁵

Det ovennevnte kan problematiseres nærmere med utgangspunkt i Bhatti- saken der spørsmålet for retten var hvorvidt skudd mot en synagoge kunne anses som en trussel om fremtidig sprengning og drap.

Hva gjelder tingrettens konkrete behandling av denne problemstillingen blir det vist til at daværende forstander i det Mosaiske trossamfunn, Anne Sender, som vitne i retten har forklart at ”det er gjengs oppfatning i menigheten og blant mange jøder i Norge å forstå

---

²⁵ Jf. Kjerschow s. 571.

skuddene som et varsel om en fremtidig alvorlig handling”. Tingretten fastslår så at den ”finner en slik forståelse naturlig”²⁶ sammenlignet med et lignende tilfelle i en Høyesterettsdom, som gjaldt hagleskudd mot en bolig hvor det befant seg noen innvandrere.²⁷ Høyesterett uttalte blant annet i denne saken at skuddene måtte anses som en rasistisk motivert trussel på bakgrunn av at:

”Det ligger i selve situasjonen at de som befant seg i leiligheten, og som etter omstendighetene hadde grunn til å anse de som ikke tilfeldig valgt, måtte oppfatte skuddet som en trussel om et fremtidig alvorlig angrep mot liv eller helbred”.

Tingretten i Bhatti- saken konkluderer imidlertid ikke uttrykkelig med at skuddene kan anses som en trussel om fremtidig sprengning og drap, men det ovennevnte illustrerer at retten heller ikke var helt fremmed for å legge dette til grunn.

I det følgende skal det derfor problematiseres, med utgangspunkt i det faktum tingretten har funnet bevist, om tingretten behandlet dette vilkåret på en hensiktsmessig måte.

En realtrussel vil som nevnt være svært vanskelig å tolke fordi trusselen i seg selv bare er en handling, og hva det eventuelt trues med kan være lite spesifisert. Skuddene står således i kontrast til trusler i ord som eksempelvis presiserer at synagogen vil bli sprengt på et gitt tidspunkt, og at sivile liv vil gå tapt.

Urbye understreker i forhold til strl. § 227 at dersom trusselen blir fremsatt gjennom handling ”[...] maa selve handlingen tydelig tilkjendegive, at der tænkes iverksat et strafbart foretagende, der kan medføre saa streng Straf”.²⁸ Overført på Bhatti- saken blir spørsmålet om skuddene mot synagogen ”tydelig tilkjendegive” at det trues med drap eller sprengning.

I denne sammenheng må det påpekes at det er synes vanskelig å påvise en direkte link mellom skuddene som en trussel om fremtidig sprengning. Dette må ses i lys av at en sprengning ikke vil forårsakes av et automatgevær, men eksplosiver. Saken kunne derfor stilt seg annerledes dersom synagogen ble angrepet med granater eller lignende, idet slike eksplosiver ville påført synagogen større materielle skader enn mindre kulehull fra et automatgevær.

---

²⁶ Jf. TOSLO-2007-167415-2 s. 41.

²⁷ Jf. Rt. 1994 s. 974.

²⁸ Jf. Urbye s. 231.

Trolig kan skuddene derimot anses som en sterkere indikasjon på drap enn sprengning. I prinsippet er det bare tilfeldigheter som gjør at ingen mennesker ble drept eller skadet under angrepet. Anne Sender forklarte blant annet i retten at det hadde vært mennesker inne i synagogen bare en time før skuddene gikk av.²⁹ På den annen side ble skuddene avfyrt kl. 02:25 på natten, et tidspunkt hvor det normalt ikke befinner seg mennesker i synagogen. Skuddene ville av denne grunn lettere kunne anses som en trussel om fremtidig drap dersom de ble avfyrt under gudstjeneste eller lignende.

Samlet sett er det altså vanskelig å se at skuddene kan anses som en trussel om fremtidig sprengning eller drap. Av denne grunn fremstår heller ikke rettens behandling av dette vilkåret som særlig hensiktsmessig.

3.1.3 Må den som fremsetter trusselen selv være tiltenkt å utføre den straffbare handlingen?

Ordlyden i strl. § 147 a annet ledd, og bestemmelsens forarbeider, er taus om hvorvidt den som fremsetter trusselen selv må være tiltenkt å utføre den straffbare handlingen. Av hensyn til formålet bak trusselbestemmelsen, som er å gi folk en rettsbeskyttelse mot å bli utsatt for alvorlig frykt, kan det imidlertid vanskelig oppstilles en slik begrensning. Dette ville svekket bestemmelsen effektivitet betraktelig, og resultert i at terskelen ble lagt enda høyere enn den kanskje var ment å ligge fra lovgivers side. I teorien fastslår også Kjerschow i forhold til strl. § 227 at det er likegyldig ”[...] om den truende angir selv eller ved en annen å ville utføre det straffbare foretagende”.³⁰ Rettstilstanden synes nå oppsummert i forarbeidene til den nye strl. § 134 som presiserer at det ikke kreves at den som fremsetter trusselen selv skal utføre handlingen.³¹

3.1.4 Kan trusselen være fremsatt overfor en annen enn den eller de den straffbare handling er rettet mot?

Verken ordlyden eller forarbeidene til strl. § 147 a annet ledd gir noe nærmere svar på denne problemstillingen. Det er derfor naturlig å trekke paralleller til hvordan det tilsvarende spørsmålet er vurdert i forhold til strl. § 227.

I litteraturen har det vært delte meninger om hvorvidt trusselen etter strl. § 227 må være fremsatt direkte overfor den eller de den straffbare handling er rettet mot. Skeie hevder at

---

²⁹ Dagbladet 16. april 2008.

³⁰ Jf. Kjerschow s. 571.

³¹ Se Ot.prp. nr. 8 (2007-2008) s. 317.

trusselen umiddelbart må være rettet mot den person den straffbare handling er ment å ramme, eller adressatens pårørende og venner.³² Man kan imidlertid rette flere innvendinger mot en slik innskrenkende tolkning.

Reelle hensyn tilsier at bestemmelsen ikke bør tolkes med en slik begrensning. Som Urbye påpeker er ”Det væsentlige ved truslen er fredsbrudet- at den truede ikke føler sig sikker, og denne utryghed vil kunne være like stor, enten truslen er fremsatt direkte til ham eller ei”.³³ Høyesterett har også i en sak om drapstrusler fastslått at:

*”Frykten for at trusselen skal iverksettes er skapt allerede ved at trusselen er fremsatt, selv om det er skjedd overfor en som ikke direkte skal rammes av iverksettelsen”.*³⁴

Etter dette bør det legges til grunn at trusselen etter strl. § 147 a annet ledd heller ikke må være fremsatt direkte overfor den eller de den straffbare handling er ment å gå ut over. Dette vil også være i samsvar med lovgivers forståelse av den nye strl. § 134 hvor forarbeidene presiserer at det ikke kreves at trusselen er fremsatt overfor den eller de den straffbare handling skal gå utover.³⁵

Hva gjelder fullbyrdelsespunktet i de tilfeller trusselen ikke fremsettes direkte overfor den eller de det straffbare forhold skal gå ut over, er det i tilknytning til strl. § 227 fastslått at det ”[...] vil foreligge en fullbyrdet forbrytelse selv om trusselen ikke har kommet sistnevnte for øret”.³⁶ Det samme bør innfortolkes i strl. § 147 a annet ledd.

3.2 Trusselen må relatere seg til bestemte forbrytelser

Strl. § 147 a annet ledd legger til grunn at det kun er trusler om en av de oppregnede forbrytelser nevnt i bestemmelsens første ledd, første punktum som kan subsumeres som en terrortrussel jf. formuleringen truer med ”å begå en straffbar handling som nevnt i første ledd”. På samme måte som i strl. § 227, hvor det fastslås at man bare kan straffes for trusler dersom handlingen det trues med ”[...] kan medføre høyere Straf end 1 Aars Hefte eller 6 Maaneders Fængsel”,³⁷ må trusselen altså relatere seg til nærmere bestemte forbrytelser.

Kort oppsummert må en terrortrussel ha et innhold som relaterer seg til følgende straffebud:

---

³² Jf. Skeie s. 125.

³³ Jf. Urbye s. 233.

³⁴ Jf. Rt. 1984 s. 1197

³⁵ Se Ot.prp. nr. 8 (2007-2008) s. 317.

³⁶ Jf. Matningsdal/ Bratholm s. 540.

³⁷ Jf. Rt. 1996 s. 226.

- Brannstiftelse, sammenstyrting, sprengning, oversvømmelse, sjøskade, jernbaneulykke eller luftfartsulykke etter strl. § 148,
- kapring av fly, skip eller oljeinstallasjon etter strl. § 151 a,
- forstyrrelse av informasjonssamling, energiforsyning, kringkasting, telekommunikasjon eller samferdsel som volder omfattende forstyrrelse i den offentlige forvaltning eller samfunnsliv etter strl. § 151 b første ledd jf tredje ledd,
- forgiftning av drikkevann som har medført fare for menneskers liv eller helbred etter strl. § 152 annet ledd,
- ulovlig befatning med plutonium eller uran som lett kan forårsake tap av menneskeliv eller utstrakt ødeleggelse av fremmed eiendom etter strl. § 152 a annet ledd,
- miljøkriminalitet etter strl. § 152 b,
- forgiftning av gjenstander som er bestemt til alminnelig bruk eller omsetning etter strl. § 153 første til tredje ledd,
- befatning med visse bakteriologiske substanser etter strl. § 153 a,
- spredning av sykdom etter strl. § 154,
- frihetsberøvelse mv. etter strl. §§ 223 annet ledd, 224 eller 225 første eller annet ledd,
- grov legemsbeskadigelse under særdeles skjerpene omstendigheter etter strl. § 231 jf § 232
- drap etter strl. § 233.

Det kan imidlertid problematiseres hvor spesifikt handlingen må være angitt i trusselen.

Spørsmålet blir om gjerningspersonen gjennom trusselen må vise til bestemte paragrafer, eller bruke ord/ tegn som tydelig refererer til de bestemte handlinger i strl. § 147 a første ledd.

Ordlyden ser bare ut til å oppstille et krav om at det gjerningspersonen truer med er konkret nok til at man kan si at det oppfyller gjerningsbeskrivelsen. Av denne grunn kan det nok ikke innfortolkes et krav om at gjerningspersonen gjennom trusselen må vise til bestemte ord, tegn, paragrafer eller lignende som tydelig tilkjenner hvilken handling det trues med. Hvorvidt handlingen er tilstrekkelig spesifisert må derfor bero på en nærmere skjønnsmessig vurdering.

Man kan eksempelvis tenke seg en trussel som går ut på at ”det vil spres gift i Norges innsjøer dersom Norge sender flere soldater til Afghanistan”. En slik trussel vil i prinsippet være lite spesifisert fordi man ikke vet hvilken type gift som vil spres, hvilken innsjø giften vil slippes ut i, eller på hvilket tidspunkt vannet vil forgiftes. Disse usikkerhetsmomentene gjør at det ikke er sikkert trusselen kan tolkes dit hen at det trues med forgiftning av drikkevann jf. strl. § 152 annet ledd.

En trussel som derimot går ut på ”at cyanid vil spres i Svartediket i Bergen” vil tydeligere indikere at det faktisk trues med forgiftning av drikkevann. Selv om det ikke går frem på hvilket tidspunkt vannet vil bli forgiftet, vet man at det er en dødelig type gift som skal spres og hvilket vann giften vil slippes ut i. Samtidig kan man trekke den slutning at det er stor sannsynlighet for at mennesker vil bli forgiftet, idet Svartediket er en del av Bergens drikkevannforsyning. Innholdet i denne trusselen bør derfor anses tilstrekkelig konkretisert til å slå fast at gjerningspersonen truer med forgiftning av drikkevann som kan medføre ”[...] almindelig Fare for Menneskers Liv eller Helbred” jf. strl. § 152 annet ledd.

3.3 Trusselen må være fremsatt ”under slike omstendigheter at trusselen er egnet til å fremkalle alvorlig frykt”

3.3.1 ”Alvorlig frykt”

Formuleringen ”alvorlig frykt” tilsier at det ikke vil være nok at trusselen virker skremmende, idet ordet ”alvorlig” markerer noe av det ypperste man kan føle av redsel. Den høye terskelen vil således utelukke at trusler fremsatt på rent skrømt omfattes.³⁸ Terrortrusler fremsatt av personer i rus vil følgelig i de fleste tilfeller falle utenfor annet ledd.

Det vil ikke være av betydning i vurderingen hvorvidt den som blir utsatt for trusselen er lettskremt eller spesielt modig.³⁹ Videre er det presisert i forhold til strl. § 227 at det ikke kreves ”[...] at truselen virkelig har fremkalt frykt, når den dog er blitt oppfattet som alvorlig ment og som sådan er skikket til å fremkalle frykt”.⁴⁰ Det samme antas å ligge i vilkåret ”alvorlig frykt” i strl. § 147 a annet ledd.

Aktuelle eksempler på terrortrusler som må anses egnet til å fremkalle ”alvorlig frykt” er de gjentatte truslene som er blitt rettet mot Danmark som følge av at Muhammed- karikaturene. Utviklingen fra de første dødstruslene mot avistegneren som ble fremsatt høsten 2005 til terrorhandlingen mot den danske ambassaden i Islamabad i 2008 hvor flere mennesker ble drept, illustrerer at det som startet med å handle om vernet av ytringsfriheten har eskalert til en svært alvorlig strid. Samlet sett er det derfor grunn til å tro at danskene må forberede seg på et liv med terrortrusler, der hver eneste trussel som fremstår troverdig, potensielt sett vil være egnet til å fremkalle ”*alvorlig frykt*”.

---

³⁸ Jf. Ot.prp. nr. 61 (2001-2002) s. 95.

³⁹ Se Kjerschow s. 571.

⁴⁰ Jf. Kjerschow s. 572.

3.3.2 "Egnet til"

For at trusselen skal være "egnet til" å fremkalle alvorlig frykt, må det trolig foreligge en reell og nærliggende mulighet for at noen vil få kjennskap til trusselen. Ordlyden oppstiller imidlertid ikke et krav om at trusselen rent faktisk må ha fremkalt alvorlig frykt. I motsetning til hva som gjelder ved straffbar tvang jf. strl. §§ 222 og 226 kreves det altså ikke at fornærmede rent faktisk har følt seg truet.⁴¹

Det avgjørende bør videre være om trusselen er egnet til å skade, ikke om det er mer eller mindre sannsynlig at noen vil la seg påvirke av trusselen. Helt urealistiske trusler som for eksempel går ut på at alle kirker i Europa vil bli tilintetgjort på et ubestemt tidspunkt vil av denne grunn neppe anses som en reell trussel.

Medias dekning og formidling av en terrortrussel kan videre spille en avgjørende rolle for hvorvidt trusselen er "egnet til" å fremkalle alvorlig frykt. For at det skal spres frykt er det helt avgjørende at informasjon om trusselen også når ut til befolkningen.

I denne forbindelse kan det vises til at senest torsdag 27. mai 2009 mottok den norske ambassaden i Nairobi terrortrusler fra den islamfundamentalistiske organisasjonen "Worrier Brave". Trusselen utpeker Norge som aktuelt terrormål som følge av Norges støtte til FNs kartlegging av kontinentalsokkelen i kystområdene rundt Kenya og Somalia. I et utdrag fra trusselen understrekes det blant annet at:

*"[...] we are targeting the interests of Norwegian government in the globe including hunting their diplomacies and tourists in Kenya, to using suicide bomb attack to their embassy in Lion House (building) in Westland, their residence and their cars by using our friends in Kenya."*⁴²

Slike terrortrusler vil vanskelig være egnet til å skape alvorlig frykt blant nordmenn dersom trusselen ikke blir kjent gjennom media. Medias dekning fremstår av den grunn som et effektivt virkemiddel for terroristene.

Videre må det innfortolkes et krav om en viss realisme med hensyn til hvem som er ment å utføre den straffbare handling for at trusselen skal være "egnet til" å fremkalle alvorlig frykt. I det ene brevet rettet mot Ayaan Hirsi Ali i Van Gogh- saken, gikk trusselen ut på at det var Gud som skulle utføre hevnaksjonen, ikke de enkelte medlemmene i "Hofstad Network".

---

⁴¹ Se Matningsdal/ Bratholm s. 539.

⁴² Nyheter NRK 27. mai 2009.

Drapstrusselen kom til uttrykk gjennom formuleringer som "[...] this letter is Insha Allah (God willing) an attempt to stop your evil and silence you forever" og "AYYAN HIRSI ALI YOU WILL BREAK YOURSELF TO PIECES ON ISLAM!".⁴³

Det kan blant annet diskuteres hvorvidt slike trusler som fremsettes i form av at en ikke menneskelig instans skal ta hevn, vil virke realistisk nok for ikke- troende. Fra deres ståsted er det urealistisk at en guddommelig kraft vil kunne ha menneskelige evner til å utføre terrorhandlinger på jorden. Det er først dersom det trues med at Guds vilje vil bli oppfylt gjennom terroristenes handlinger, at trusselen blir høyst reell.

Hvorvidt trusselen er "egnet til å fremkalle alvorlig frykt" bør ta derfor ta utgangspunkt i trusselen sin styrke i tid og rom, hvem trusselen er rettet mot og hvor stort skadepotensiale den har. Endelig kan det ha betydning hvem som fremsetter trusselen. En terrortrussel fremsatt av Al- Qaida vil eksempelvis kunne fremkalle mer frykt enn trusler fremsatt av en liten ukjent terrorgruppe med mer begrensede midler.

3.3.3 "Under slike omstendigheter"

Hvorvidt den straffbare handlingen det trues med faktisk har til hensikt å iverksettes eller ikke, er likegyldig. Det er presisert i forhold til samme vilkår i strl. § 227 at det er nok at trusselen er "[...] fremsatt under saadanne omstændigheder, at den fremtræder og opfattes som alvorlig ment og derfor er egnet til at fremkalde frygt".⁴⁴

I vurderingen av om trusselen er fremsatt "under slike omstendigheter" at den er egnet til å fremkalle alvorlig frykt, kan det ha stor betydning hvilken psykisk tilstand befolkningen allerede befinner seg i.

Antrax- tilfellene i USA i tiden rett etter 11. september er et eksempel på dette. Hendelsene gikk ut på at brev med antrax- sporer ble sendt til en rekke journalister og politikere, og resulterte i fem dødsfall og tretten tilfeller av alvorlig sykdom.⁴⁵ Det er derfor ikke til å komme utenom at postlagte brev med pulverlignende stoffer var egnet til å skape alvorlig frykt hos de fleste amerikanere denne høsten. Et postlagt brev med mel vil således kunne få

---

⁴³ Se vedlagt trusselbrev (ss. 58 og 62).

⁴⁴ Jf. Urbye s. 234.

⁴⁵ En av hendelsene skjedde 12. oktober da det ble offentliggjort at assistenten til en kjent NBC- journalist, hadde testet positivt for miltbrann. Mens etterforskningen av denne hendelsen pågikk brøt det ut panikk i New York, hvor en rekke falske rykter sirkulerte.

en helt annen effekt enn det ville fått under normale omstendigheter, idet terskelen for hva som er egnet til å skape alvorlig frykt naturlig nok vil ligge lavere.

3.3.4 Særlig om tingrettens vurdering av hvorvidt skuddene i Bhatti- saken ble fremsatt "under slike omstendigheter at trusselen [var] egnet til å fremkalle alvorlig frykt"

Etter tingrettens behandling av hvorvidt skuddene kan anses som en trussel om en fremtidig terrorhandling presiserer retten at den "[...] under noe tvil er kommet til at herværende trussel ikke faller inn under terrorparagrafen" med henvisning til den høye terskelen lovgiver har lagt for anvendelsen av terrorforsettet i bokstav b.⁴⁶ Avslutningsvis legger retten derfor til grunn at "Selv om skuddene naturlig nok oppleves som skremmende, finner retten at terskelen for terrortrussel her ikke er overskredet".⁴⁷

Det ovennevnte illustrerer at tingretten ikke sier noe eksplisitt om hvorvidt skuddene ble fremsatt "under slike omstendigheter at trusselen [var] egnet til å fremkalle alvorlig frykt". Spørsmålet blir derfor om retten burde behandlet dette vilkåret på en annen måte.

At retten ikke skiller ut dette objektive vilkåret til en selvstendig drøftelse er vanskelig å forstå. Årsaken til den manglende behandlingen ser imidlertid ut til å være at retten blander sammen det objektive vilkåret i annet ledd med terrorforsettet, noe som igjen indikerer at retten ikke har oversikt over sammenhengen mellom de enkelte vilkår i bestemmelsen.

Selv om innholdet i begrepet "alvorlig frykt" trolig vil tolkes likt i strl. § 147 a annet ledd og i terrorforsettet i bokstav b, vil det være omstendighetene som avgjør hvorvidt trusselen er egnet til å fremkalle alvorlig frykt i annet ledd, mens omstendighetene vil være uten betydning for oppfyllelsen av terrorforsettet. Hva gjelder forsettskravet i bokstav b er det utelukkende gjerningspersonens forsett om at trusselen vil skape alvorlig frykt som er avgjørende. At vilkårene blandes sammen vil derfor kunne gi svært uheldige konsekvenser.⁴⁸

I forhold til det objektive vilkåret i annet ledd burde tingretten tydeligere nyansert forholdet i Bhatti- saken fra den nevnte Rt. 1994 s. 974. Selv om retten understreker "[...] at heller ikke ovennevnte forhold i Rt. 1994 s. 974 ville falle inn under terrorparagrafen",⁴⁹ kunne det vært relevant og drøftet hvorvidt skudd mot en tom synagoge vil være egnet til å skape like

---

⁴⁶ Jf. TOSLO-2007-167415-2 s. 41.

⁴⁷ Jf. TOSLO-2007-167415-2 s. 42.

⁴⁸ Forholdet mellom vilkåret i strl. § 147 a annet ledd og terrorforsettet i bokstav b vil bli drøftet særskilt i del 4.3.4.3.

⁴⁹ Jf. TOSLO-2007-167415-2 ss. 41-42.

alvorlig frykt som skudd mot et hus hvor det faktisk befinner seg mennesker på det tidspunkt skuddene blir avfyrt.

Det ovennevnte indikerer altså at tingretten burde behandlet dette vilkåret på en annen måte.

4 Nærmere om de subjektive vilkår

4.1 Forholdet mellom det alminnelige forsettet og det særskilte terrorforsettet

Som det fremgår i del 2.1 må gjerningspersonen i tillegg til å ha utvist alminnelig forsett i forhold til de objektive vilkårene jf. strl. § 40, ha hatt forsett om at trusselen vil fremkalle en av de bestemte følgene i strl. § 147 a første ledd, bokstav a-c. Det er nettopp dette terrorforsettet som skiller en terrortrussel fra en vanlig trussel som subsumeres under strl. § 227. Skyldkravet må være oppfylt i det øyeblikk den ansvarsbetingede handling blir foretatt,⁵⁰ dvs. på det tidspunkt trusselen blir fremsatt.

Det ovennevnte illustrerer at det må noe mer til for å kunne straffes for terrortrusler enn det som rent faktisk følger av gjerningsbeskrivelsen. Departementet understreker at det er tale om et subjektivt overskudd, og lar det avgjørende være hvilke følger gjerningspersonen har til forsett å fremkalle.⁵¹

En terrortrussel særpreges derfor av at gjerningspersonen har et forsett som eksempelvis går utover det å true med sprengning som nevnt i strl. § 148. Dersom målet var sprengningen i seg selv vil gjerningspersonen straffes etter den alminnelige trusselbestemmelsen i § 227. Men dersom gjerningspersonen truer med sprengningen som et middel for å oppnå virkningene i bokstav a-c, foreligger også et særskilt terrorforsett og forholdet subsumeres under strl. § 147 a annet ledd.

4.2 Det alminnelige forsettskravet

4.2.1 Hva ligger i det alminnelige kravet om forsett i strl. § 40?

Det alminnelige utgangspunkt er at straffansvar for en forbrytelse kun kan gjøres gjeldende overfor den som "har handlet med Forsæt" jf. strl. § 40. I den nye straffeloven av 2005 er

---

⁵⁰ Se Andenæs s. 210.

⁵¹ Se Ot.prp. nr. 61 (2001-2002) s. 93.

forsettskravet, slik det er blitt utviklet gjennom praksis og teori,⁵² nå kodifisert i lovens § 22, bokstav a-c.

Bestemmelsen slår fast at forsett for det første vil foreligge når gjerningspersonen ”handler med hensikt om å oppfylle gjerningsbeskrivelsen i et straffebud” jf. bokstav a (hensiktsforsett). For det andre har gjerningspersonen utvist forsett dersom han ”handler med bevissthet om at handlingen sikkert eller mest sannsynlig oppfylder gjerningsbeskrivelsen i et straffebud” jf. bokstav b (sannsynlighetsforsett). For det tredje foreligger forsett dersom gjerningspersonen ”regner det som mulig at handlingen oppfylder gjerningsbeskrivelsen i et straffebud, og bestemmer seg for å foreta handlingen selv om gjerningsbeskrivelsen med sikkerhet eller mest sannsynlig skulle bli oppfylt” jf. bokstav c (dolus eventualis).

4.2.2 Kravet om at forsettet må dekke de objektive vilkår i gjerningsbeskrivelsen

4.2.2.1 Forsett om at det er fremsatt en trussel

I forhold til at gjerningspersonen forsettelig må ”true[r]” med å begå en terrorhandling, vil det nok oftest forholde seg slik at gjerningspersonen fremsetter trusselen med hensikt. Dette må ses i lys av at det i trusselbegrepet synes å ligge en forutsetning om at trusselen rent faktisk også er *tilsiktet* fra gjerningspersonens side. Av denne grunn vil det føles uriktig å omtale noe som en trussel, dersom det ikke fra gjerningspersonen sin side var ment som en trussel.

Det ovennevnte illustreres ytterligere ved at det i forhold til strl. § 227 er uttalt at dersom gjerningspersonens utsagn eller opptreden er ment som spøk, og han regner med at adressaten skjønner dette vil forholdet ikke anses som en trussel.⁵³ Er trusselen derimot fremsatt som en spøk vil den like fullt anses som en trussel når den truende likevel har ment, at den skulle oppfattes av den truede som alvorlig.⁵⁴

Truslene som ble fremsatt mot Hirshi Ali i Van Gogh- saken kan anses som et eksempel på at gjerningspersonen(e) med hensikt truet med at Gud ville hevne seg gjennom drap. Av slike trusler i ord vil man ofte kunne trekke den slutning at trusselen rent faktisk også er tilsiktet fra gjerningspersonen(es) side.

Det kan imidlertid være vanskeligere å fastslå at en realtrussel er tilsiktet. Mens noen handlinger tydelig tilkjennegir at det er tale om en trussel, for eksempel at man sender et

---

⁵² Se blant annet Andenæs ss. 233- 235.

⁵³ Se Matningsdal/ Bratholm s. 540.

⁵⁴ Se Kjerschow s. 572.

dødningshode i posten, vil andre handlinger være mer uklare. Hvorvidt skuddene på synagogen fra Bhatti sin side var ment som en trussel er eksempelvis vanskeligere å fastslå, idet handlingen er svært ubestemt og lite konkret.⁵⁵ Dette spørsmålet drøftet imidlertid ikke tingretten i Bhatti- saken.

Som en konsekvens av at det i ordlyden ”truer” synes å ligge en forutsetning om at trusselen også har vært tilsiktet, vil nok forsett i form av sannsynlighet eller dolus eventualis være mindre praktisk.

4.2.2.2 Forsett om at det er truet med en ”straffbar handling som nevnt i første ledd”

Dekningsprinsippet krever videre at gjerningspersonens forsett omfatter det at han truer med en slik handling som oppregnet i strl. § 147 a første ledd.

Spørsmålet blir derfor hvorvidt gjerningspersonen må ha vært klar over at handlingen det trues med vil kunne subsumeres som en terrortrussel.

I tilknytning til strl. § 227 er det presisert at det:

*”[...] ikke fordres bevidsthed om, at det man truer med, er en strafbar handling, som kan medføre mer end 6 måneders fængsel, men det bliver at afgjøre at domstolen om handlingen, hvis den var blevet iverksat, kunde medført saa høj straf”.*⁵⁶

Hva gjelder strl. § 147 a annet ledd kan det derfor legges tilsvarende til grunn at gjerningspersonens subjektive forestillinger om hvorvidt for eksempel en trussel om ildebrann vil subsumeres som en terrortrussel, er helt irrelevant for forsettet. Så lenge forsettet dekker den handling trusselen er relatert til, vil dette være tilstrekkelig. Og om ikke gjerningspersonens forsett dekker en handling som er oppregnet i strl. § 147 a første ledd, vil nok trusselen uansett være straffbar etter strl. § 227.

Befinner gjerningspersonen seg derimot i faktisk villfarelse om den handling det trues med, vil villfarelsen utelukke forsett. Det er slått fast i strl. § 42, første ledd at dersom noen ved foretagelsen av en handling har ”befundet sig i Uvidenhed angaaende Omstændigheder ved denne der betinger Straffbarheden [...] bliver disse omstændigheder ikke at tilregne ham”. Dette kan være tilfelle dersom gjerningspersonen for eksempel tror han sender et brev med

---

⁵⁵ Se del. 3.1.1.2.

⁵⁶ Jf. Urbye ss. 234-235.

mel, men som i virkeligheten inneholder antrax. I et slikt tilfelle vil gjerningspersonen ikke være klar over at det trues med drap jf. strl. § 227 jf. strl. § 233.

4.2.2.3 Forsett om at trusselen er fremsatt "under slike omstendigheter at trusselen er egnet til å fremkalle alvorlig frykt"

Endelig må gjerningspersonen ha utvist forsett om at trusselen er fremsatt "under slike omstendigheter at trusselen er egnet til å fremkalle alvorlig frykt". I forhold til det nærmest likelydende vilkåret i strl. § 227 er det presisert at det i subjektivt henseende forlanges:

"bevidsthet om, at ens tilkjendegivende sker under saadanne omstændigheder, at det fremtræder som alvorlig ment og derfor er egnet til at fremkalde alvorlig frygt. Derimod er det ikke nødvendig, at det netop skal være ens hensigt at skræmme".⁵⁷

I forhold til dette objektive vilkåret vil nok alle de tre skyldformene være praktiske.

Trusselbrevet i Van Gogh- saken illustrerer blant annet at gjerningspersonen(e) var klar over at drapstrusselen mot Hirshi Ali ville bli fremsatt under slike omstendigheter at den var egnet til å fremkalle alvorlig frykt. Formuleringer som "[...] i`d bet my life to claim that you are sweating with FEAR when you read this" og "[...] these written words will Insha Allah make you drop your mask" underbygger dette.⁵⁸

Likevel kan det tenkes tilfeller der trusselen ikke like sikkert vil skape alvorlig frykt. Dersom trusselbrevet kom i posten til Hirshi Ali, uten at det hadde blitt begått noe drap i forkant, ville omstendighetene trusselen ble fremsatt under også forholdt seg annerledes. I et slikt tilfelle er det mer nærliggende å tro at gjerningspersonen bare anså det som *sikkert eller mest sannsynlig* at trusselen ville bli fremsatt under slike omstendigheter at den var egnet til å fremkalle alvorlig frykt. Ettersom alle de tre forsettsformene er likestilt vil imidlertid denne forsettsformen også oppfylle forsettskravet.⁵⁹

Hvorvidt Bhatti hadde utvist forsett i forhold til at skuddene ble fremsatt "under slike omstendigheter at trusselen var egnet til å fremkalle alvorlig frykt" gikk tingretten ikke inn på i Bhatti- saken.

---

⁵⁷ Jf. Urbye s. 234.

⁵⁸ Se vedlagt trusselbrev (ss. 58 og 61).

⁵⁹ Se del 4.2.1.

4.3 Det særskilte terrorforsett

4.3.1 Ulike forsettsgrader

Som presisert tidligere er forsettskravet nå kodifisert i strl. av 2005 § 22, bokstav a-c. I den nye straffeloven er imidlertid kravet til forsett i forhold til de følger som er oppregnet i strl. § 147 a første ledd, endret til et krav om hensikt jf. lovens § 131, første ledd.⁶⁰

Hovedbegrunnelsen for denne endringen er et ønske om "[...] ikke å la definisjonen av terrorhandlinger - og dermed reglene om straffskjerpning og straffbar forberedelse mv. - favne unødig vidt.⁶¹ Inntil loven trer i kraft gjelder imidlertid det alminnelige kravet om forsett jf. strl. § 147 a første ledd jf. strl. § 40.

Hva gjelder de ulike forsettsgrader vil man derfor etter dagens rettstilstand kunne straffe den som har utvist hensikts- eller sannsynlighetsforsett i forhold til at trusselen vil få en av de beskrevne følger i bokstav a-c. Mer problematisk kan det imidlertid være å straffe den som bare har utvist dolus eventualis. Denne problematikken kan illustreres med følgende eksempel:

Gjerningspersonen postlegger et brev med hvitt pulver og holder det for mulig på dette tidspunkt at trusselen vil kunne skape alvorlig frykt i en befolkning, men bestemmer seg likevel for å postlegge brevet. I ettertid kan det vise seg at trusselen var egnet til å skape alvorlig frykt som følge av omstendigheter gjerningspersonen ikke kunne vite om på det tidspunkt trusselen ble fremsatt (eksempelvis andre alvorlige antrax- tilfeller). Trusselen ville imidlertid ikke objektivt sett blitt fremsatt under slike omstendigheter at den var egnet til å fremkalle alvorlig frykt dersom disse hendelsene ikke hadde skjedd.⁶² Vil det i slike tilfeller være rimelig å straffe gjerningspersonen for terrortrusler?

Spørsmålet blir altså hvorvidt dolus eventualis er ment å gjelde som gyldig forsettsform i forhold til det objektive innhold i terrorforsett.

Ordlyden "begått med det forsett" tilsier at gjerningspersonen nærmest må ha hatt til hensikt at trusselen skal få en bestemt følge. Kodifiseringen av forsettskravet i strl. av 2005 § 22, bokstav a-c viser imidlertid at vilkåret ikke kan tolkes så snevert.

---

⁶⁰ Jf. Ot.prp. nr. 8 (2007-2008) s. 177.

⁶¹ Jf. Ot.prp. nr. 8 (2007-2008) s. 177.

⁶² Forholdet mellom terrorforsett i bokstav b og det objektive vilkåret i annet ledd blir drøftet nærmere i del 4.3.4.2.

Lovgiver selv ser videre ut til å anse sannsynlighetsforsettet som gyldig forsettsform. Ved utformingen av terrorbestemmelsen var norske myndigheter klar over at EUs rammebeslutning⁶³ innebar en mer kvalifisert form for forsett enn det danskene hadde lagt til grunn.⁶⁴ Likevel valgte lovgiver å følge danskens modell og bruke det alminnelige kravet om forsett. Det ble lagt vekt på at "[...] det kan skape til dels store bevisvansker å kreve at gjerningspersonen må ha utvist hensikt", og at "[...] det ikke er urimelig at den som begår objektivt sett typiske terrorhandlinger med viten om at handlingen vil skape alvorlig frykt i befolkningen, eller som holder dette overveiende sannsynlig ved utførelsen av handlingene, straffes for terrorisme".⁶⁵

Det ovennevnte illustrerer imidlertid at det ikke kan utelukkes at lovgiver rett og slett ikke har overveid hvorvidt det er hensiktsmessig å straffe den som bare har utvist dolus eventualis ved utformingen av terrorparagrafen. I lys av det internasjonale psykologiske presset på å senke beviskravet i terror- saker, er dette imidlertid en viktig problemstilling. Det mest fornuftige må likevel være å legge stor vekt på at dersom lovgiver hadde til hensikt å modifisere innholdet i uttrykket "begått med det forsett" i forhold til den alminnelige forsettslæren, burde dette ha kommet eksplisitt til uttrykk.

Videre må det påpekes at det i et tidlig stadium av et hendelsesforløp som kan lede frem til en terrortrussel eller terrorhandling, vil være vanskelig å finne klare holdepunkter for hvilken subjektiv innstilling gjerningspersonen har. I slike tilfeller vil dolus eventualis som gyldig forsettskrav lettere gi politiet mulighet til å ta i bruk skjulte metoder for å forebygge eller avverge terrorhandlinger jf. bla. politil. § 17 d og strpl. § 222 d.⁶⁶

En ulempe med å anvende dolus eventualis som gyldig forsettsform er imidlertid at man fjerner seg fra den tradisjonelle oppfatningen av terrorhandlinger som et utslag av en spesiell motivasjon eller beveggrunn. I forarbeidene til den nye straffeloven er nettopp dette brukt som et av hovedargumentene for å innføre et hensiktskrav. Departementet understreker at "[...] det er særlig motivasjonen, ønsket om å oppnå et nærmere bestemt mål, som gjør at man skiller terrorhandlinger fra andre handlinger som i det ytre er identiske".⁶⁷ Dessuten legges det

---

⁶³ I EUs rammebeslutning artikkel 1 (1) brukes formuleringen "with the aim of", noe som leder tanken i retning av et hensiktskrav.

⁶⁴ Se Husabø/ Bruce s. 139.

⁶⁵ Jf. Ot.prp. nr. 61 (2001-2002) s. 37.

⁶⁶ Jf. Ot.prp. nr. 8 (2007-2008) s. 177.

⁶⁷ Jf. Ot.prp. nr. 8 (2007-2008) s. 177.

vekt på at et krav om terrorhensikt "[...] vil bringe oss mer på linje med rettstilstanden som følger av EUs rammebeslutning om bekjempelse av terrorisme".⁶⁸

Inntil den nye straffeloven trer i kraft vil det imidlertid være mest hensiktsmessig å legge til grunn at *dolus eventualis* må anses som gyldig forsettsform i forhold til det objektive innhold i terrorforsettet. En slik løsning vil også være i samsvar med forståelsen av terrorparagrafen i dansk rett, der forarbeidene til den danske straffelovens § 114 fastslår at:

"kravet om forsæt henviser til alle forsætsgrader og er således ikke begrenset til direkte forsæt (hensigt) selv om EU- rammeavgjørelsen bruker uttrykket med det formål".⁶⁹

Ettersom den norske bestemmelsen er utformet på bakgrunn av den danske, var det nok lovgivers mening at tilsvarende skulle gjelde også i norsk rett.⁷⁰

I det følgende skal det redegjøres nærmere for innholdet i terrorforsettet. Forsettskravet i bokstav a og c vil bli behandlet først, idet forsettskravet i bokstav b er særlig relevant hva gjelder terrortrusler.

4.3.2 Forsettskravet i bokstav a

Forsettskravet i strl. § 147 a første ledd bokstav a omfatter det:

"å forstyrre alvorlig en funksjon av grunnleggende betydning i samfunnet, som for eksempel lovgivende, utøvende eller dømmende myndighet, energiforsyning, sikker forsyning av mat eller vann, bank- og pengevesen eller helseberedskap og smittevern".

Mens forsettskravet i bokstav b og c innebærer at gjerningsmannens forsett involverer frykt enten mot befolkningen i bokstav b, eller offentlige myndigheter eller en organisasjon i bokstav c, er forsettskravet i bokstav a rettet direkte mot konsekvensen terrortrusselen vil ha for samfunnet i sin helhet. Dette betyr at gjerningspersonen vil anses for å ha utvist terrorforsett selv om hans forsett eksempelvis bare dekker det å ødelegge energiforsyningen umiddelbart, uten at det først spres frykt.

Ved utformingen av forsettskravet i bokstav a ble begrepet "structure" i EUs rammebeslutning erstattet med termen "funksjon", idet lovgiver mente strukturbegrepet var

---

⁶⁸ Jf. Ot.prp. nr. 8 (2007-2008) s. 177.

⁶⁹ Se LBKG 2009-10-29 nr. 1034 Straffeloven, note 484 til § 114 (dansk lovkommentar).

⁷⁰ Se Husabø/ Bruce s. 80.

for vagt og upresist.⁷¹ Samtidig ble formuleringen ”a country or an international organisation” erstattet med det mer generelle begrepet ”i samfunnet”.⁷² Selv om denne endringen ser ut til å gi inntrykk av at bare trusler mot det norske samfunnet er relevant, er det ingenting i forarbeidene som indikerer at meningen var å begrense denne delen av terrorforsettet til bare å beskytte et enkelt samfunn eller land.⁷³

Det mest praktiske er at trusselen retter seg mot offentlige myndigheter, men ordlyden omfatter også private funksjoner.⁷⁴ Den sentrale rettslige avgrensningen vil følgelig ligge i kravet om at funksjonen må være av ”grunnleggende betydning i samfunnet”. Eksempler på slike funksjoner er nevnt i lovteksten, men denne listen er ikke uttømmende jf. ordlyden ”som for eksempel”. Forarbeidene fastslår blant annet at ”tryggingen av nasjonal og internasjonal sikkerhet (NATO) eller sikringen av en stabil økonomi (Norges Bank)” vil omfattes.⁷⁵ Dette er med på å illustrere at det avgjørende vil være om virksomheten dekker eller ivaretar ”vitale samfunnsmessige behov”.⁷⁶

Vurderingen bør derfor ta utgangspunkt i hvorvidt funksjonen er så sentral at dens eksistens er helt avgjørende for at samfunnet skal fungere som normalt. Tenker man seg eksempelvis at nødetatene som politi eller helsevesen ikke ville være i stand til å yte sine tjenester som følge av en terrortrussel, vil dette få store konsekvenser for befolkningens liv, helse og trygghetsfølelse. Gode grunner tilsier derfor at også slike funksjoner er av ”grunnleggende betydning for samfunnet”.

Videre må trusselen være fremsatt med det forsett ”å forstyrre alvorlig” en slik grunnleggende funksjon i samfunnet. Ordet ”forstyrre” omfatter både fysiske og psykiske forstyrrelser. Som eksempel på det første kan tenkes en bombetrussel mot Oslo Lufthavn Gardermoen. At trusselen må forstyrre funksjonen ”alvorlig” trekker videre mot at det må stilles høye krav til forstyrrelsens varighet og omfang. Det er uttalt i forarbeidene at vurderingen av hvorvidt forstyrrelsen er alvorlig må bero på:

---

⁷¹ Se Husabø/ Bruce s. 150.

⁷² Jf. EUs rammebeslutning (2002/475/JHA) artikkel 1 (1) tredje strekpunkt.

⁷³ Se Husabø/ Bruce s. 150.

⁷⁴ Jf. også Ot.prp. nr. 61 (2001-2002) s. 36.

⁷⁵ Jf. Ot.prp. nr. 61 (2001-2002) s. 93.

⁷⁶ Jf. Ot.prp. nr. 61 (2001-2002) s. 36.

*”[...] hvor stort område som rammes av forstyrrelsen, hvor mange mennesker som blir berørt, hvor store økonomiske konsekvenser handlingen har, hvor varige virkningene er, og hvor vital den grunnleggende funksjonen som forstyrres er”.*⁷⁷

Avslutningsvis kan det imidlertid problematiseres hvorvidt gjerningsbeskrivelsen i bokstav a er særlig praktisk ved terrortrusler. Trusler har primært en psykologisk effekt, mens det er mer nærliggende under bokstav a å tenke på aksjoner som går ut på sabotasje eller ødeleggelse.

Det kan likevel ikke utelukkes at gjerningspersonen anser det nødvendig å true med at eksempelvis en bombe vil gå av på Stortinget. Dersom trusselen får den virkning at den lovgivende myndighet blir hindret i sitt arbeid, vil det være naturlig å legge til grunn at det har skjedd en alvorlig forstyrrelse i denne virksomheten.

4.3.3 forsettskravet i bokstav c

Forsettskravet i strl. § 147 a første ledd bokstav c omfatter de tilfeller der trusselen er fremsatt med det forsett:

”urettmessig å tvinge offentlige myndigheter eller en mellomstatlig organisasjon til å gjøre, tåle eller unnlate noe av vesentlig betydning for landet eller organisasjonen, eller for et annet land eller en annen mellomstatlig organisasjon”.

I ordlyden ”å tvinge” kan det innfortolkes et krav om at man påvirker en annens vilje slik at vedkommende blir satt ute av stand til å handle frivillig. Dette resulterer ofte i at man ender med å handle mot sin egen vilje. Videre gir forarbeidene uttrykk for at vilkåret ”å tvinge” skal forstås i samsvar med uttrykket i strl. § 222.⁷⁸

Terrorforsettet i bokstav c kan derfor anses oppfylt i de tilfellene der gjerningspersonen har til forsett å fremsette en trussel om å begå en forbrytelse som nevnt i første ledd første punktum, men velger å avstå fra å utføre handlingen dersom tvangen går igjennom. Som utgangspunkt vil ofte det gjerningspersonen ønsker å tvinge gjennom med trusselen også være uforenelig med virksomheten til vedkommende myndighet eller organisasjon.

Tvangen som blir utøvd gjennom trusselen må videre være rettet mot bestemte objekt jf. formuleringen ”offentlige myndigheter eller en mellomstatlig organisasjon”. Dette innebærer en begrensning i forhold til ordlyden i EUs rammebeslutning som fastslår at tvangen må være

---

⁷⁷ Jf. Ot.prp. nr. 61 (2001-2002) s. 93.

⁷⁸ Jf. Ot.prp. nr. 61 (2001-2002) s. 94.

rettet mot ”a Government or international organisation”.⁷⁹ Begrensningen ligger i at uttrykket mellomstatlig organisasjon etter ordlyden og forarbeidene tar sikte på en internasjonal organisasjon hvor stater er medlemmer.⁸⁰ Er terrortrusselen rettet mot internasjonale frivillige organisasjoner vil trusselen således ikke omfattes av bokstav c.

Selv om terrorforsettet i bokstav c har visse likhetstrekk med strl. § 222 må videre terskelen for hva som omfattes anses høyere i bokstav c, idet tvangen må være ”av vesentlig betydning for et land eller en organisasjon”. Dette står i kontrast til strl. § 222 der det anses tilstrekkelig at tvangen er reell og retter seg mot ”nogen”. Samtidig vil gjerningsmannens forsettelige tvang etter strl. § 147 a annet ledd jf. første ledd skille seg fra strl. § 222 idet terrorforsettet bare er en del av et subjektivt overskudd.

Formuleringen ”vesentlig betydning for et land eller organisasjon” tilsier at tvangen må få særlige konsekvenser for utøvelsen av de arbeidsoppgaver landet eller organisasjonen er tillagt. Eksempelvis at gjerningspersonens trussel går ut på å tvinge en regjering til å avstå fra sitt arbeid. Det er videre understreket i forarbeidene at hvorvidt det tvangen gjelder faktisk er av ”vesentlig betydning”, må domstolene avgjøre etter en konkret bevisvurdering, der blant annet landets eller organisasjonens egen oppfatning av spørsmålet må tillegges vekt.⁸¹ Samtidig vil nok virksomhetens arbeidsoppgaver, og hvor stort inngrep tvangen kan anses å utgjøre, få betydning. Av denne grunn vil nok det tvangen gjelder lettere være av vesentlig betydning dersom gjerningspersonen truer en statsråd enn en ordfører, hensett til forskjellen i viktigheten og karakteren av deres oppgaver.

Endelig er det et vilkår at tvangen som fremsettes gjennom trusselen er ”urettmessig”. Ordlyden indikerer at enkelte former for tvang kan bli akseptert som lovlig, og utelukker konsekvent at trusler som fremsettes gjennom bruk av rettmessige tiltak faller under bokstav c. Lovgiver begrunner rettsstridsreservasjonen med at det:

”[...] ikke kan utelukkes at det helt unntaksvis oppstår situasjoner der en slik særdeles alvorlig straffbar handling ikke bør anses som en terrorhandling selv om kravene til forsett i bokstav a,b eller c er oppfylt”.⁸²

---

⁷⁹ Jf. EUs rammebeslutning (2002/475/JHA) artikkel 1 (1) andre strekpunkt.

⁸⁰ Se Ot.prp. nr 61 (2001-2002) s. 94.

⁸¹ Se Ot.prp. nr. 61 (2001-2002) s. 94.

⁸² Jf. Ot.prp. nr. 61 (2001-2002) s. 94.

I hvilke tilfeller trusler om tvang likevel ikke bør anses som en terrorrelatert handling må bero på en skjønnsmessig vurdering. I vurderingen vil det imidlertid ha betydning at lovgiver har understreket at "[...] ideologisk oppfatning, kulturell bakgrunn og religiøs overbevisning ikke skal være med å bestemme straffeansvarets virkeområde."⁸³ Rettsstridsreservasjonen kan derimot tenkes å gjelde når "de alvorlige straffbare handlingene utføres for å bevare eller gjenskape demokratiske verdier eller andre former for frigjøringskamper."⁸⁴ ANC's frigjøringskamp i Sør Afrika kan eksempelvis synes å være et unntak, slik at trusler om tvang fremsatt under denne frigjøringskampen istedenfor anses som en del av den alminnelige ytringsfriheten.

4.3.4 Forsettskravet i bokstav b

4.3.4.1 Generelt

Strl. § 147 a første ledd bokstav b omfatter trusler som er fremsatt med det forsett:

"å skape alvorlig frykt i en befolkning".

Alternativet er utformet med sikte på å fange opp de terrorhandlinger/ terrorrelaterte handlinger som ikke omfattes av bokstav a eller c. I forarbeidene er det blant annet understreket at "[...] angrepene mot USA 11. september 2001 neppe oppfyller vilkårene i bokstav a eller c. Men et tilsvarende tilfelle vil klart omfattes av bokstav b".⁸⁵ Bokstav b er særlig aktuell hva gjelder terrortrusler, fordi slike trusler primært tar sikte på å skape en psykologisk effekt.

Ordlyden "i en befolkning" trekker mot at trusselen må være fremsatt med sikte på å ramme en viss størrelsesorden av mennesker som lever sammen. Populasjonsbegrepet vil ha et bredt anvendelsesområde idet både land og institusjoner består av mennesker, slik at et angrep rettet mot myndighetene lett vil kunne spre frykt i den resterende befolkningen også.⁸⁶ Forarbeidene til strl. § 147 a annet ledd presiserer videre at "[...] vilkåret kan være oppfylt selv om det ikke dreier seg om hele befolkningen i et land, men bare befolkningen i en bestemt region."⁸⁷

Formuleringen "alvorlig frykt" tilsier at trusselen må skape en betydelig uro eller redsel i befolkningen, altså noe mer enn rent hverdagslig frykt. Ofte vil dette være tilfelle hvis det er

---

⁸³ Jf. Ot.prp. nr. 61 (2001-2002) s. 35.

⁸⁴ Jf. Ot.prp. nr. 61 (2001-2002) s. 94.

⁸⁵ Jf. Ot.prp. nr. 61 (2001-2002) s. 93.

⁸⁶ Se Husabø/ Bruce s. 143.

⁸⁷ Jf. Ot.prp. nr. 61 (2001-2002) s. 93.

tale om en nærliggende og reell fare som befolkningen normalt ikke kan forvente skal inntre. Terrorister utnytter denne tilstanden av frykt til å skape oppmerksomhet rundt en sak/budskap, eller for å presse noen til å gi etter for visse krav. På denne måten får terrortrusler også det kjennetegn at terroristene ønsker å oppnå en virkning på andre enn det direkte offeret eller målet for trusselen.

4.3.4.2 Særlig om tingrettens vurdering av hvorvidt skuddene mot synagogen var fremsatt med det forsett "å skape alvorlig frykt i en befolkning".

Hovedårsaken til at retten ikke foretar en nærmere drøftelse av de subjektive og objektive vilkårene i strl. § 147 a annet ledd i Bhatti- saken, ser ut til å være at retten uansett ikke finner at Bhatti har fremsatt trusselen med forsett å skape den følge som nevnt i bokstav b. Ettersom manglende terrorforsett ser ut til å være avgjørende for rettens konklusjon, finner jeg det nødvendig å foreta en særlig grundig drøftelse av rettens tolkning og subsumsjon i forhold til denne delen av skyldkravet.

I tingrettens konkrete behandling av terrorforsettet, vises det til forarbeidenes uttalelse om at regelen om terrortrusler tar sikte på "svært alvorlige og rystende forhold for befolkningen eller en stor krets av befolkningen". Samtidig understrekes at truslene må skape "[...] store problemer og merkostnader for det sivile samfunn".⁸⁸

Retten gir altså ingen selvstendig begrunnelse som forklarer hvorfor skuddene mot synagogen ikke oppfylder vilkåret om "alvorlig frykt i en befolkning". I domsgrunnene går det imidlertid frem at retten antar, basert på uttalelser i forarbeidene, at "[...] det med uttrykket en befolkning siktes til en større krets enn bare dem som sokner til den aktuelle synagogen".⁸⁹ En nærliggende tolkning av domsgrunnene synes derfor å indikere at retten egentlig legger avgjørende vekt på at et jødisk trossamfunn med ca. 2000 medlemmer ikke oppfyller befolkningskravet i strl. § 147 a første ledd, bokstav b.

I det følgende vil jeg vurdere hvorvidt det er hensiktsmessig av retten å legge avgjørende vekt på at trusler mot dette trossamfunnet ikke oppfylder vilkåret om alvorlig frykt "i en befolkning".

Ordlyden trekker mot at frykten må ramme en større gruppe mennesker. Et jødisk trossamfunn bestående av ca. 2000 personer kan således isolert sett synes å falle utenfor

---

⁸⁸ Jf. TOSLO-2007-167415-2 ss. 41-42.

⁸⁹ Jf. TOSLO-2007-167415-2 s. 24 (under punkt 3.5).

bestemmelsens virkeområde. Det kan imidlertid anføres en rekke innvendinger mot å tolke ordlyden så snevert.

For det første er det er uttalt i forarbeidene at "[...] også en etnisk minoritet kan utgjøre en befolkning i et land eller på tvers av landegrensener, slik som eksempel den samiske befolkningen".⁹⁰ Det kan derfor argumenteres for at jødene i trossamfunnet, på samme måte som den samiske befolkningen, utgjør en etnisk minoritet i Norge. Av hensyn til lovgiverviljen vil det følgelig være uheldig om tingretten tolker befolkningskravet snevrere enn begrepet egentlig er ment. Å innfortolke et krav i ordlyden om at et bestemt antall personer må rammes, vil også svekke bestemmelsens formål som er å gi borgerne en rettsbeskyttelse mot å bli utsatt for alvorlig frykt.

Videre må det påpekes at jødene som bruker synagogen må ha følt seg svært utrygge i tiden etter skuddene, og denne utryggheten hjelper ikke Bhatti- saken godt nok mot. Hensett til bestemmelsens formål er det viktig at trossamfunnet opplever at deres rettssikkerhet blir tatt på alvor av det norske rettssystemet. Hvis ikke vil dette kunne medføre at en minoritet i befolkningen ikke opplever å ha like stort krav på rettsbeskyttelse som majoriteten. I denne sammenheng kan det vises til et intervju med Anne Sender hvor hun uttaler at:

*"Jeg er litt betenkt over at trossamfunnet vårt kanskje ikke anses som så viktig eller stort nok at det å skape frykt for oss ikke kan kalles en terrorhandling."*⁹¹

Videre kan det problematiseres hvorvidt retten i det hele tatt har vært inne på tanken om at skuddene mot synagogen ikke bare kan være egnet til å skape frykt blant jøder, men også i andre deler av befolkningen. Dersom det å være en del av en bestemt religion betyr at man står i fare for å bli angrepet, vil dette kunne skape alvorlig frykt blant alle som tilhører en religiøs gruppe, i både inn og utland. Av denne grunn bør religiøse fellesskap anses som en klart definert gruppe mennesker med krav på rettsbeskyttelse. Ettersom en felles religion er et sterkt identifiserende trekk ved det jødiske trossamfunnet, bør trossamfunnet derfor ikke falle utenfor vilkåret "i en befolkning" i bokstav b.

Samtlige argumenter trekker derfor mot at tingrettens drøftelse av terrorforsettet ikke er særlig hensiktsmessig. Det kan se ut til at domstolen som følge av problemene knyttet til

---

⁹⁰ Jf. Ot.prp. nr. 61 (2001-2002) s. 93.

⁹¹ Intervju Dagsavisen 3. juni 2008.

terrorbestemmelsen og dens konsekvenser, ikke makter å fylle begrepet med et innhold som er relevant for norske forhold.

4.3.4.3 Forholdet mellom terrorforsettet i bokstav b og vilkåret om at trusselen må være fremsatt "under slike omstendigheter at trusselen er egnet til å fremkalle alvorlig frykt"

Mens strl. § 147 a annet ledd legger til grunn at trusselen må ha blitt fremsatt "under slike omstendigheter at trusselen er egnet til å fremkalle alvorlig frykt", fastslår strl. § 147 a første ledd, bokstav b at gjerningspersonen forsett må ha gått ut på "å skape alvorlig frykt i en befolkning".

Selv om formuleringen "alvorlig frykt" trolig vil ha samme innhold i begge de nevnte vilkår, er det visse vesentlige forskjeller mellom terrorforsettet i bokstav b og vilkåret i annet ledd som vil være avgjørende for hvorvidt gjerningspersonen kan straffes for terrortrusler. Slik regelen om terrortrusler er utformet vil man nemlig, i de tilfeller det subjektive overskudd er forankret i bokstav b, stå overfor to vilkår som samlet gir tre ulike variabler med elementet alvorlig frykt i seg. Av denne grunn kan bestemmelsen om terrortrusler bli særlig komplisert å anvende i praksis.

I det følgende vil jeg kort presisere hvilke tre ulike variabler man må forholde seg til. Deretter vil jeg med utgangspunkt i ulike tenkte tilfeller redegjøre for ulike kombinasjoner av disse variablene, og si litt om hvor aktuelle de ulike kombinasjonene er i praksis.

Den første variabel er det objektive vilkåret om at trusselen må være fremsatt "under slike omstendigheter at trusselen er egnet til å fremkalle alvorlig frykt". Den andre variabel er at gjerningspersonen må ha utvist forsett som dekker dette objektive vilkåret. Den tredje variabel går ut på at gjerningspersonen må ha fremsatt trusselen med det forsett "å skape alvorlig frykt i en befolkning".

I lys av de ovennevnte variablene kan det for det første forholde seg slik at trusselen objektivt sett er fremsatt "under slike omstendigheter at trusselen er egnet til å fremkalle alvorlig frykt", og at gjerningspersonen har vært klar over dette. Likevel er det ikke sikkert at gjerningspersonen har fremsatt trusselen med det forsett "å skape alvorlig frykt i en befolkning". Denne kombinasjonen vil nok være særlig aktuell, idet det ofte vil være lettere å slå fast at trusselen er fremsatt "under slike omstendigheter at trusselen er egnet til å fremkalle alvorlig frykt", enn å påvise at gjerningspersonen hadde forsett om "å skape alvorlig frykt i en

befolkning”.⁹² I Bhatti-saken er det blant annet nærliggende å tro at tingretten ikke finner det nødvendig å drøfte det objektive vilkåret om at trusselen må være egnet til å fremkalle alvorlig frykt i strl. § 147 a annet ledd, idet retten uansett vil konkludere med at skuddene ikke ble fremsatt med det forsett ”å skape alvorlig frykt i en befolkning”.

Videre kan det tenkes at gjerningspersonen har fremsatt trusselen med det forsett ”å skape alvorlig frykt i en befolkning”, og at han er klar over at trusselen også vil bli fremsatt ”under slike omstendigheter at trusselen er egnet til å skape alvorlig frykt”. Problemet kan imidlertid være at retten ikke finner at trusselen objektivt sett er ”fremstatt under slike omstendigheter at trusselen er egnet til å fremkalle alvorlig frykt”. Denne kombinasjonen kan også være aktuell i praksis, ettersom gjerningspersonens subjektive innstilling om hva som skal til for å skape/fremkalle alvorlig frykt kan ligge lavere enn det retten vil legge til grunn.

Motsatt kan det forholde seg slik at trusselen objektivt sett er ”fremstatt under slike omstendigheter at trusselen er egnet til å fremkalle alvorlig frykt”, og at gjerningspersonen har fremsatt trusselen med det forsett ”å skape alvorlig frykt i en befolkning”. Likevel vil oppfyllelsen av terrorforsettet vanskelig anses oppfylt dersom gjerningspersonen ikke også har vært klar over at trusselen er fremsatt ”under slike omstendigheter at trusselen er egnet til å fremkalle alvorlig frykt”. En slik kombinasjon vil altså være lite praktisk fordi manglende forsett i forhold til det objektive vilkåret i annet ledd også ser ut til å utelukke at gjerningspersonen har fremsatt trusselen med det forsett ”å skape alvorlig frykt i en befolkning”.

Endelig kan det forholde seg slik at en av variablene er oppfylt, men at de to resterende variabler mangler. De tre ulike kombinasjoner dette gir, synes å være like aktuelle i praksis. For eksempel at trusselen objektivt sett er ”egnet til å fremkalle alvorlig frykt”, men at både det alminnelige forsett i forhold til dette vilkår og det særskilte terrorforsettet mangler. I slike tilfeller vil vilkårene for å kunne dømmes for terrortrusler selvsagt heller ikke være oppfylt.

5 Straffansvaret for medvirkning

5.1 Generelt om medvirkning til terrortrusler

Regelen om terrortrusler har et uttrykkelig medvirkningstillegg idet det går frem av bestemmelsens annet ledd, siste setning at ”medvirkning straffes på samme måte”.

---

⁹² Når hensiktskravet blir innført vil terskelen i bokstav b bli lagt enda høyere (se del 4.3.1).

Straffebudet rammer altså ikke bare den som går inn under den prinsipale gjerningsbeskrivelsen i straffebudet, men også alle personer som på en eller annen måte har medvirket.⁹³

Rekkevidden for medvirkningsansvaret etter strl. § 147 a annet ledd må primært bero på en tolkning av lovtekstens ordlyd. Formuleringen ”medvirkning” trekker mot at gjerningspersonen må være med på, eller involvert i det straffbare forhold. I forarbeidene til Straffeloven av 2005 understreker lovgiver videre at:

*”For å kunne straffes for medvirkning er det etter gjeldende rett et vilkår at medvirkeren har vært delaktig i utføringen av den straffbare handlingen, enten i form av fysisk medvirkning eller psykisk medvirkning som har styrket hovedgjerningspersonens forsett”.*⁹⁴

Uttalelsen fastslår at både direkte fysisk hjelp og mental påvirkning kan resultere i et medvirkningsansvar. Samtidig er det på det rene at medvirkning i form av unnlatelse også vil omfattes, selv om dette ikke er uttrykkelig nevnt.⁹⁵

Det er imidlertid ikke bare delaktighet ved ”utføringen” eller fullbyrdelsen av terrortrusselen som kan lede til et medvirkningsansvar. Medvirkning på forhånd til selve fremsettelsen av trusselen vil også være mulig, eksempelvis at medvirkeren hjelper til å skrive deler av trusselbrevet inn på PC-en.⁹⁶

5.2 De objektive vilkår

5.2.1 Fysisk medvirkning

Fysisk medvirkning tar sikte på forhold der medvirkerens handlemåte inngår i selve oppfyllelsen av det objektive innholdet i strl. § 147 a annet ledd. Dette betyr at all form for deltagelse som ikke går ut på ytre seg om det straffbare forhold, eller forholde seg passivt til dette, kan anses som fysisk medvirkning. Til illustrasjon vil en som hjelper til med å fremsette terrortrusselen gjennom media, eller sender trusselbrevet til mottaker, kunne rammes av medvirkningsansvaret.

---

⁹³ Jf. Andenæs s. 326.

⁹⁴ Jf. Ot.prp. nr. 90 (2003-2004) s. 96.

⁹⁵ Se blant annet Rt. 1999 s. 996 hvor eieren kunne straffes for at han ikke brakte det ulovlige forhold til opphør etter at han kom til stedet.

⁹⁶ Se blant annet Rt. 1992 s. 637 som gjaldt medvirkning til trusler etter strl. § 227 fremsatt under bortføring av fosterbarn.

I Bhatti- saken var det også tale om fysisk medvirkning, da faktum i saken bygget på at Bhatti skal ha plukket opp skytteren som avfyrte skuddene mot synagogen i bilen sin.

5.2.2 Psykisk medvirkning

Ved psykisk medvirkning foreligger det en positiv tilskyndelse fra medvirkeren på gjerningspersonens forsett. Psykisk medvirkning er derfor også et resultat av en aktiv eller passiv atferd, men ansvaret relateres hovedsakelig til den psykiske effekten atferden har på hovedmannens atferd eller motivasjon, og ikke selve handlingen som sådan.⁹⁷ Av denne grunn vil nok eksempelvis en ordre om å fremsette en terrortrussel anses som psykisk medvirkning.

Samtidig vil nok også støtte eller oppfordring om å fremsette en terrortrussel rammes av medvirkningsansvaret. Vedkommende gir for eksempel uttrykk for at han er enig i at det bør fremsettes en bombetrussel mot den norske ambassaden i Kabul. I slike tilfeller vil det ofte foreligge en særlig forbindelse mellom utsagnet og selve fremsettelsen av terrortrusselen, fordi utsagnet til medvirkeren vil inngå i den "[...] positive motivasjonsbasisen for hovudgjerninga".⁹⁸

5.2.3 Passiv medvirkning

Selv om hovedregelen i norsk rett er at ren passivitet ikke er straffbart, vil unnlattelse av å foreta en handling i enkelte tilfeller kunne resultere i en alvorlig interessekrenkelse.⁹⁹ I rettspraksis er det derfor presisert at unntak fra hovedregelen vil kunne foreligge dersom det kan påvises en særlig forbindelse mellom den som unnlater å handle og den interessekrenkelsen straffebudet skal verne.¹⁰⁰ Videre er det et vilkår at medvirkeren enkelt kunne ha avverget, eller motvirket den straffbare handling.¹⁰¹ Et passivitetsansvar for medvirkning til terrortrusler vil imidlertid foreligge langt sjeldnere i praksis sammenlignet med et handlingsansvar.

Et problem som kan være særlig aktuelt, er hvorvidt eksempelvis NRK må stanse en direktesending hvor det fremsettes en terrortrussel for ikke å bli dømt for medvirkning. I slike tilfeller vil det imidlertid vanskelig kunne påvises et særlig tilknytningsforhold, og uansett vil

---

⁹⁷ Jf. Husabø s. 122.

⁹⁸ Jf. Husabø s. 122.

⁹⁹ Jf. Andenæs s. 329.

¹⁰⁰ Se blant annet Rt. 2002. s 1717 som gjaldt medvirkning til overlagt drap.

¹⁰¹ Jf. Husabø ss. 181-182.

det nok være alminnelig enighet om at dette ville bli å trekke medvirkningsansvaret for langt. Det ville kunne ledes til grovt urimelige resultater dersom NRK kunne bli pålagt et passivitetsansvar for slike sendinger, uavhengig om statskanalen kjente til at en terrortrussel skulle fremsettes eller ikke.

5.3 Skyldkravet

Dekningsprinsippet, som går ut på at skylden må dekke alle de objektive elementer i gjerningsbeskrivelsen, gjelder også for medvirker.¹⁰²

Medvirkerens forsett må derfor for det første dekke det forhold at det er ”truet med å begå en straffbar handling som nevnt i første ledd”, samtidig som han er klar over at trusselen er fremsatt ”under slike omstendigheter at trusselen er egnet til å fremkalle alvorlig frykt”. Videre innebærer det alminnelige forsettskravet at medvirkeren også må ha utvist skyld i forhold til at han faktisk medvirker ved forberedelsen eller fullbyrdelsen av terrortrusselen.

Det som eventuelt kan være med på å skape problemer i forhold til skyldkravet ved medvirkning til terrortrusler, er terrorforsettet. I denne forbindelse kan det vises til at det synes å ligge en forutsetning i strl. § 147 a første ledd om at medvirkeren også må ha utvist terrorforsett. I Husabø/ Bruce påpekes det blant annet at:

*”Due to the equal status of all kinds of participation in relation to the Norwegian basic offences, every participant in a terrorist offence must have acted with the required further intention”.*¹⁰³

Konsekvensen av manglende terrorforsett hos medvirkeren vil derfor innebære at han bare vil bli dømt for medvirkning til for eksempel drapstrusler jf. strl. § 227 jf. strl. § 233, selv om medvirkeren visste at gjerningspersonen fremsatt drapstrusselen med terrorforsett.¹⁰⁴ En slik forståelse er også i samsvar med løsningen for de fleste andre straffebud som krever en bestemt hensikt, eksempelvis strl. § 257 om tyveri flg. Det samme må derfor legges til grunn ved medvirkning til terrortrusler.¹⁰⁵

---

¹⁰² Jf. Eskeland s. 299.

¹⁰³ Jf. Husabø/ Bruce s. 166.

¹⁰⁴ Se Husabø/ Bruce s. 166.

¹⁰⁵ Artikkel 4. i EU sin rammebeslutning sier ingenting om hvorvidt medvirkeren også må ha utvist terrorforsett. Som presisert i Husabø/ Bruce s. 164 gir dette ”[...] the Member States discretion to require each party to the crime to have had a terrorist aim”.

Et ytterligere problem er forholdet mellom hovedmannens og medvirkerens terrorforsett. Spørsmålet blir om hovedmannen må ha utvist terrorforsett for at medvirkeren skal kunne straffes for terrortrusler.

Utgangspunktet ved medvirkning er at hver enkelt deltager bare bedømmes ut fra sitt eget forhold til det rettsbrudd han har medvirket til.¹⁰⁶ Fra dette utgangspunktet er det imidlertid noen unntak ved enkelte straffebud som krever en bestemt hensikt (kvalifisert forsett).¹⁰⁷

Regelen om terrortrusler ser likevel ut til å være formulert på en slik måte at dette unntaket ikke vil komme til anvendelse, idet de subjektive vilkår i bestemmelsen refererer seg til hver enkelt deltager jf. ordlyden ”medvirkning straffes på samme måte”. En slik forståelse vil dessuten igjen være i samsvar med hvordan skyldkravet ved medvirkning blir tolket etter strl. §§ 257, 255 flg. Om hovedmannen ved fremsettelsen av terrortrusselen eksempelvis ikke hadde forsett om ”å skape alvorlig frykt i en befolkning”, vil medvirkeren likevel kunne straffes for terrortrusler dersom han selv har hatt et slikt terrorforsett. Det er med andre ord ”både tilstrekkeleg og nødvendig at medverkaren oppfyller hensiktskravet”.¹⁰⁸

Det ovennevnte illustrerer at den økte graden av straffverdighet terrorforsettet medfører vil komme til uttrykk i medvirkerens strafferettslige stilling, uavhengig av hovedmannens terrorforsett.

Skyldkravet ved medvirkning til terrortrusler ble ikke drøftet i Bhatti- saken.

6 Straffansvaret for forsøk på terrortrusler

Selv om gjerningsbeskrivelsen i annet ledd retter seg mot en fullbyrdet terrortrussel må bestemmelsen på tilsvarende måte som alle andre straffebestemmelser suppleres av reglene om forsøk i straffelovens kapittel 4.¹⁰⁹ Hovedregelen i norsk rett er at forsøk på en forbrytelse skal straffes, men mildere enn den fullbyrdede forbrytelse jf. strl. § 49 jf. § 51.

Strl. § 49 sin definisjon av et straffbart forsøk angir grensen både oppad til den fullbyrdede forbrytelse, og nedad til den straffrie forberedelse. Bestemmelsen lyder som følger:

---

¹⁰⁶ Jf. Andenæs s. 338.

¹⁰⁷ Husabø s. 246 nevner strl. § 134 første ledd som et eksempel på et slikt unntak.

¹⁰⁸ Jf. Husabø s. 247.

¹⁰⁹ Jf. Andenæs s. 344.

”Strafbart Forsøg foreligger, naar en Forbrytelse ei er fuldbyrdet, men der er foretaget Handling, hvorved dens Udførelse tilsigtedes paabegyndt”.

I ordlyden ligger det et subjektivt vilkår om at gjerningspersonen må ha hatt et fullbyrdelsesforsett jf. formuleringen ”tilsigtedes”. Ved terrortrusler vil dette innebære at gjerningspersonen både må ha utvist alminnelig forsett¹¹⁰ og et nærmere bestemt terrorforsett.¹¹¹

Det ovennevnte illustrerer at det også i forsøkslæren, på samme måte som ved terrorforsettet, er tale om et subjektivt overskudd. I likhet med terrorforsettet må skyldkravet ved forsøk gå utover det objektive innhold i gjerningsbeskrivelsen.

I det følgende vil det redegjøres nærmere for grensedragningen mellom den straffrie forberedelse, det straffbare forsøk og den fullbyrdede forbrytelse hva gjelder terrortrusler.

Formuleringen ”tilsigtedes paabegyndt” kan ikke tolkes så snevert at tiltalte må ha påbegynt selve den handling straffebudet beskriver.¹¹² Det avgjørende objektivt sett vil være om:

*”[...] handlingen, naar den forbryderske virksomhet sees i sin sammenhæng og i lys af samtlige ledsagende omstændigheder, give tilkjende, at gjerningsmanden nu gaar lige løs paa et forbrydersk maal.”*¹¹³

Som påpekt tidligere kommer terrortrusslene ofte til uttrykk verbalt.¹¹⁴ Dersom trusselen kommer til uttrykk direkte overfor adressaten vil det med en gang foreligge en fullbyrdet terrortrussel, ikke et forsøk på fremsettelse av en slik trussel. Man kan imidlertid tenke seg tilfeller der en terrortrusselen skal fremsettes i et TV- opptak, men at programmet likevel ikke blir sendt. I et slikt tilfelle vil det være aktuelt å straffe gjerningspersonen for forsøk på terrortrusler jf. strl. § 49 jf. strl. jf 147 a annet ledd.

Videre kan forholdet være at terrortrusselen skal fremsettes i brev form¹¹⁵. Dersom trusselbrevet skal sendes til en bestemt adressat, som for eksempel statslederen i det landet trusselen er rettet mot, vil det være naturlig å straffe for forsøk på terrortrussel dersom dette brevet likevel ikke kommer frem som følge av feil adresse eller lignende.

---

¹¹⁰ Se del 4.2

¹¹¹ Se del 4.3.

¹¹² Jf. Rt. 1940 s. 42.

¹¹³ Jf. Andenæs s. 347.

¹¹⁴ Se del 3.1.1.

¹¹⁵ Eksempelvis trusselbrevet i Van Gogh- saken.

Ved realtrusler er forsøkslæren mindre praktisk. Dette må ses i lys av at det ofte vil være svært vanskelig å vurdere hvorvidt handlingen i det hele tatt kan anses som en trussel i seg selv.¹¹⁶ Vanskelighetene med å vurdere hvorvidt det er fremsatt en terrortrussel vil således være særlig fremtredende i de tilfeller trusselen ikke engang er fullbyrdet. I slike tilfeller vil det bare være en ren teoretisk mulighet for at man vil klare å trekke grensen mellom en straffri forberedelseshandling og et straffbart forsøk etter forsøkslæren.

7 Oppsummering og konklusjon

Gjennomgangen av de objektive og subjektive vilkår som må være oppfylt for å straffes for terrortrusler viser at bestemmelsen byr på flere interessante drøftelser og tolkningsmessige utfordringer. Både de enkelte vilkår, og ikke minst sammenhengen mellom disse, illustrerer at det er flere faktorer ved en ytring som må være på plass for å subsumere trusselatferden under den skjerpede regelen i strl. § 147 a annet ledd. Under alle omstendigheter må tvil om hvorvidt det er fremsatt en terrortrussel komme tiltalte til gode.¹¹⁷

Drøftelsen av de enkelte vilkår bidrar derfor til at man får en økt forståelse for at regelen kan være vanskelig å praktisere for norske domstoler, noe tingrettens behandling av synagogeskuddene i Bhatti- saken også indikerer. Hvorvidt tingrettens problemer med å håndtere det rettslige innholdet i regelen er en konsekvens av at bestemmelsen er vanskelig utformet, eller problemer med å definere noe som en terrorrelatert handling generelt, er likevel vanskelig å si.

I det følgende ønsker jeg å oppsummere de kritiske analyser jeg har foretatt av tingrettens behandling av de enkelte vilkår, og gi en konklusjon på problemstillingen om hvorvidt retten behandlet de rettslige spørsmål knyttet til synagogeskuddene på en hensiktsmessig måte i Bhatti- saken.

For det første fremgår det i del 3.1.2.3 at det er svært usikkert om skuddene i det hele tatt kan anses som en trussel om fremtidig sprengning og drap. At retten ikke tydeligere tar standpunkt til hvorvidt dette grunnleggende vilkår er oppfylt, er således svært uheldig. Ettersom det er tale om en realtrussel i form av skudd på en synagoge, burde retten i alle fall

---

¹¹⁶ Se del 3.1.1.

¹¹⁷ Jf. uskyldspresumsjonen i EMK artikkel 6 nr. 2, og sikker ulovfestet norsk straffeprosess.

nevne hvilke krav en må stille til handlingen for at den kan anses som en trussel om fremtidig sprengning og drap.

Enda mer kritikkverdig er det imidlertid at drøftelsen i del 3.3.4 viser at retten ser ut til å blande sammen det objektive vilkåret om at ”trusselen må være fremsatt under slike omstendigheter at trusselen er egnet til å fremkalle alvorlig frykt” med terrorforsettet i bokstav b. Slik bestemmelsen er utformet er det av avgjørende betydning at disse vilkårene holdes fra hverandre. Drøftelsen i del 4.3.4.3 illustrerer tydelig kompleksiteten av sammenhengen mellom de to vilkår, og underbygger at en sammenblanding i ytterste konsekvens vil kunne medføre at en person vil kunne bli feilaktig dømt.

Samtidig kan det rettes kritiske innvendinger mot tingrettens tolkning og subsumsjon hva gjelder terrorforsettet i bokstav b. Som det fremgår i del 4.3.4.2 ser retten ut til å ha festet seg for mye ved den høye terskelen som er fremhevet i forarbeidene, uten at det egentlig går frem hvorfor et jødisk trossamfunn med ca. 2000 medlemmer ikke oppfyller befolkningskravet. Dette er også svært uheldig idet drøftelsen viser at det kan rettes flere innvendinger mot å tolke befolkningskravet så strengt. Tingrettens begrunnelse hva gjelder denne delen av skyldkravet ser således ut til å skape ytterligere tvil rundt terrorforsettet, istedenfor å bidra til avklaring. Av denne grunn hadde det vært bedre om retten heller hadde rettet fokus mot at de andre grunnleggende vilkår i bestemmelsen ikke var oppfylt.

Endelig drøfter retten heller ikke hvorvidt Bhatti kan anses for å ha utvist forsett i forhold til de objektive vilkårene i strl. § 147 a annet ledd jf. strl. § 40. Var Bhatti for eksempel klar over at skuddene ble fremsatt ”under slike omstendigheter at trusselen var egnet til å fremkalle alvorlig frykt”?

Etter en helhetlig vurdering mener jeg derfor det foreligger tilstrekkelige holdepunkter til å konkludere med at tingrettens behandling av de rettslige spørsmål knyttet til synagogeskuddene i Bhatti- saken var lite hensiktsmessig. Retten påpeker i domsgrunnene at den ”under noe tvil”¹¹⁸ er kommet til at herværende trussel ikke faller inn under terrorparagrafen, men som vist er det svært vanskelig å se hva denne tvilen egentlig er begrunnet i.

Usikkerheten knyttet til tingrettens begrunnelse i Bhatti- saken er videre ikke bare uheldig med tanke på den enkeltes rettssikkerhet, men også for de ulike aktører som opererer i

rettssystemet. Forutberegnelighet kan trekkes frem som et viktig stikkord i denne sammenheng. Det kan blant annet vises til at politiet har gjennomført en omfattende etterforskning mot trusseltalte Bhatti og de medtaltale, slik at det er høyst avgjørende at politiet med tanke på prioritering av terrortiltaler i fremtiden har en mulighet til å forstå og innrette seg etter det retten legger vekt på i domsgrunnene.

En foretrukket løsning hadde derfor vært om synagogeskuddene hadde fått sin endelige avklaring i Høyesterett, men som nevnt i del 2.2 ble ankesaken til Lagmannsretten gjennomført uten noen selvstendig anke over terrordelen. Det gjenstår følgelig å se om domstolene i fremtidige terror eller terrorrelaterte saker klarer å behandle strl. § 147 a annet ledd på en mer hensiktsmessig måte enn tingretten gjorde i Bhatti- saken. Avhandlingen min illustrerer at det vil være helt avgjørende for at domstolene skal klare å håndtere de rettslige utfordringer bestemmelsen byr på, at de enkelte vilkår i regelen behandles hver for seg. En enkeltvis behandling er viktig ikke bare for å unngå uriktige domfellelser, men også for at regelens formål skal bli ivaretatt på en god måte.

8 Kildehenvisninger

Litteraturliste:

- Andenæs: *Alminnelig strafferett*. 5. utgave
Andenæs, Johs v/ Matningsdal og Rieber- Mohn.
Oslo 2004. Universitetsforlaget.
- Eckhoff: *Rettskildelære*. 5. Utgave
Eckhoff, Torstein v/ Helgesen, Jan E. Oslo 2001.
Universitetsforlaget.
- Eskeland: *Strafferett*. Oslo 2000.
Eskeland, Ståle Cappelen akademisk forlag.
- Husabø/ Bruce 2009: *Fighting terrorism through multilevel criminal legislation:
Security Council Resolution 1373, the EU framework
decision on combating terrorism and their implementation
in Nordic, Dutch and German Criminal law*.
Leiden/ Boston 2009. Martinus Nijhoff Publishers.

- Husabø NTfK 2004: ”Strafferetten og kampen mot terrorismen”.
Husabø, Erling Johannes *Nordisk Tidsskrift for Kriminalvidenskab*
2004 ss. 180- 193.
- Husabø 1999: *Straffansvarets periferi. Medvirkning, forsøk og*
Husabø, Erling Johannes *førebuing*. Bergen 1999. Universitetsforlaget.
- Kjerschow:
Kjerschow, Peder *Almindelig borgerlig straffelov av 22. Mai 1902*
og Lov om den almindelige borgerlige straffelovs
Ikrafttreden av 22. Mai 1902. Oslo 1930.
Forlagt av H. Aschehoug & Co.
- Bratholm/ Matningsdal: *Straffeloven med kommentarer. Anden del.*
Anders, Bratholm og Forbrytelser. Oslo 1995. Universitetsforlaget.
Magnus, Matningsdal
- Skeie: *Den norske strafferett. Annet bind. Den spesielle del.*
Skeie, Jon Annen utgave. Oslo 1946.
- Urbye: *Norsk strafferett; Strafbare handlinger mod liv, legeme og*
Urbye, Andreas *helbred. Ærekrænkelser. Frihedskrænkelser. Strafbare*
Handlinger mod sedeligheden. Kristiania 1909.
Forlagt av H. Aschehoug & Co.

Forarbeider:

Ot.prp. nr. 61 (2001-2002) Om lov om endringer i straffeloven og straffeprosessloven mv.

Ot.prp. nr. 90 (2003-2004) Om lov om straff (straffeloven).

Ot.prp. nr. 8 (2007-2008) Om lov om endringer i straffeloven 20. mai 2005 nr. 28 mv.

Innst. O. nr. 70 (2001-2002) Innstilling fra justiskomiteen om lov om endringer i straffeloven og straffeprosessloven mv.

Husabø, Erling Johannes 2002: *Høringsfråsegn frå Erling Johannes Husabø- strafferettslege tiltak mot terrorisme*.

Rettspraksis:

Avgjørelser fra Høyesterett

Rt-1940- 42

Rt-1984- 1197

Rt-1992- 637

Rt-1994- 974

Rt-1996- 226

Rt-1999- 996

Rt-2002- 1717

Avgjørelser fra tingretten

TOSLO-2007-167415-2.

Andre kilder:

Dansk lovkommentar: LBKG 2009-10-29 nr. 1034 Straffeloven (note 484 til § 114).

Internettsider:

Dagbladet 16. april 2008: Var mennesker i synagogen en time før skuddene. URL:
<http://www.dagbladet.no/nyheter/2008/04/16/532737.html> (Lest: 02.10.2009).

Intervju Dagsavisen 3. juni 2008: Lettet over terrorfrikjennelse. URL:
<http://www.dagsavisen.no/innenriks/article352682.ece> (Lest: 25.09.2009).

Nyheter NRK (utenriks) 27.mai 2009: Al Qaida- truslar mot norsk ambassade. URL:
<http://www.nrk.no/nyheter/utenriks/1.6627958> (Lest: 15.10.2009).

9 Vedlegg

1. EUs rammebeslutning om bekjempelse av terrorisme (2002/475/JHA)

THE COUNCIL OF THE EUROPEAN UNION,

Having regard to the Treaty establishing the European Union, and in particular Article 29, Article 31(e) and Article 34(2)(b) thereof,

Having regard to the proposal from the Commission(1),

Having regard to the opinion of the European Parliament(2),

Whereas:

(1) The European Union is founded on the universal values of human dignity, liberty, equality and solidarity, respect for human rights and fundamental freedoms. It is based on the principle of democracy and the principle of the rule of law, principles which are common to the Member States.

(2) Terrorism constitutes one of the most serious violations of those principles. The La Gomera Declaration adopted at the informal Council meeting on 14 October 1995 affirmed that terrorism constitutes a threat to democracy, to the free exercise of human rights and to economic and social development.

(3) All or some Member States are party to a number of conventions relating to terrorism. The Council of Europe Convention of 27 January 1977 on the Suppression of Terrorism does not regard terrorist offences as political offences or as offences connected with political offences or as offences inspired by political motives. The United Nations has adopted the Convention for the suppression of terrorist bombings of 15 December 1997 and the Convention for the suppression of financing terrorism of 9 December 1999. A draft global Convention against terrorism is currently being negotiated within the United Nations.

(4) At European Union level, on 3 December 1998 the Council adopted the Action Plan of the Council and the Commission on how best to implement the provisions of the Treaty of Amsterdam on an area of freedom, security and justice(3). Account should also be taken of the Council Conclusions of 20 September 2001 and of the Extraordinary European Council

plan of action to combat terrorism of 21 September 2001. Terrorism was referred to in the conclusions of the Tampere European Council of 15 and 16 October 1999, and of the Santa María da Feira European Council of 19 and 20 June 2000. It was also mentioned in the Commission communication to the Council and the European Parliament on the biannual update of the scoreboard to review progress on the creation of an area of "freedom, security and justice" in the European Union (second half of 2000). Furthermore, on 5 September 2001 the European Parliament adopted a recommendation on the role of the European Union in combating terrorism. It should, moreover, be recalled that on 30 July 1996 twenty-five measures to fight against terrorism were advocated by the leading industrialised countries (G7) and Russia meeting in Paris.

(5) The European Union has adopted numerous specific measures having an impact on terrorism and organised crime, such as the Council Decision of 3 December 1998 instructing Europol to deal with crimes committed or likely to be committed in the course of terrorist activities against life, limb, personal freedom or property(4); Council Joint Action 96/610/JHA of 15 October 1996 concerning the creation and maintenance of a Directory of specialised counter-terrorist competences, skills and expertise to facilitate counter-terrorism cooperation between the Member States of the European Union(5); Council Joint Action 98/428/JHA of 29 June 1998 on the creation of a European Judicial Network(6), with responsibilities in terrorist offences, in particular Article 2; Council Joint Action 98/733/JHA of 21 December 1998 on making it a criminal offence to participate in a criminal organisation in the Member States of the European Union(7); and the Council Recommendation of 9 December 1999 on cooperation in combating the financing of terrorist groups(8).

(6) The definition of terrorist offences should be approximated in all Member States, including those offences relating to terrorist groups. Furthermore, penalties and sanctions should be provided for natural and legal persons having committed or being liable for such offences, which reflect the seriousness of such offences.

(7) Jurisdictional rules should be established to ensure that the terrorist offence may be effectively prosecuted.

(8) Victims of terrorist offences are vulnerable, and therefore specific measures are necessary with regard to them.

(9) Given that the objectives of the proposed action cannot be sufficiently achieved by the Member States unilaterally, and can therefore, because of the need for reciprocity, be better achieved at the level of the Union, the Union may adopt measures, in accordance with the principle of subsidiarity. In accordance with the principle of proportionality, this Framework Decision does not go beyond what is necessary in order to achieve those objectives.

(10) This Framework Decision respects fundamental rights as guaranteed by the European Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms and as they emerge from the constitutional traditions common to the Member States as principles of Community law. The Union observes the principles recognised by Article 6(2) of the Treaty on European Union and reflected in the Charter of Fundamental Rights of the European Union, notably Chapter VI thereof. Nothing in this Framework Decision may be interpreted as being intended to reduce or restrict fundamental rights or freedoms such as the right to strike, freedom of assembly, of association or of expression, including the right of everyone to form and to join trade unions with others for the protection of his or her interests and the related right to demonstrate.

(11) Actions by armed forces during periods of armed conflict, which are governed by international humanitarian law within the meaning of these terms under that law, and, inasmuch as they are governed by other rules of international law, actions by the armed forces of a State in the exercise of their official duties are not governed by this Framework Decision,

HAS ADOPTED THIS FRAMEWORK DECISION:

Article 1

Terrorist offences and fundamental rights and principles

1. Each Member State shall take the necessary measures to ensure that the intentional acts referred to below in points (a) to (i), as defined as offences under national law, which, given their nature or context, may seriously damage a country or an international organisation where committed with the aim of:

- seriously intimidating a population, or
- unduly compelling a Government or international organisation to perform or abstain from performing any act, or

- seriously destabilising or destroying the fundamental political, constitutional, economic or social structures of a country or an international organisation,

shall be deemed to be terrorist offences:

(a) attacks upon a person's life which may cause death;

(b) attacks upon the physical integrity of a person;

(c) kidnapping or hostage taking;

(d) causing extensive destruction to a Government or public facility, a transport system, an infrastructure facility, including an information system, a fixed platform located on the continental shelf, a public place or private property likely to endanger human life or result in major economic loss;

(e) seizure of aircraft, ships or other means of public or goods transport;

(f) manufacture, possession, acquisition, transport, supply or use of weapons, explosives or of nuclear, biological or chemical weapons, as well as research into, and development of, biological and chemical weapons;

(g) release of dangerous substances, or causing fires, floods or explosions the effect of which is to endanger human life;

(h) interfering with or disrupting the supply of water, power or any other fundamental natural resource the effect of which is to endanger human life;

(i) threatening to commit any of the acts listed in (a) to (h).

2. This Framework Decision shall not have the effect of altering the obligation to respect fundamental rights and fundamental legal principles as enshrined in Article 6 of the Treaty on European Union.

Article 2

Offences relating to a terrorist group

1. For the purposes of this Framework Decision, "terrorist group" shall mean: a structured group of more than two persons, established over a period of time and acting in concert to commit terrorist offences. "Structured group" shall mean a group that is not randomly formed

for the immediate commission of an offence and that does not need to have formally defined roles for its members, continuity of its membership or a developed structure.

2. Each Member State shall take the necessary measures to ensure that the following intentional acts are punishable:

(a) directing a terrorist group;

(b) participating in the activities of a terrorist group, including by supplying information or material resources, or by funding its activities in any way, with knowledge of the fact that such participation will contribute to the criminal activities of the terrorist group.

Article 3

Offences linked to terrorist activities

Each Member State shall take the necessary measures to ensure that terrorist-linked offences include the following acts:

(a) aggravated theft with a view to committing one of the acts listed in Article 1(1);

(b) extortion with a view to the perpetration of one of the acts listed in Article 1(1);

(c) drawing up false administrative documents with a view to committing one of the acts listed in Article 1(1)(a) to (h) and Article 2(2)(b).

Article 4

Inciting, aiding or abetting, and attempting

1. Each Member State shall take the necessary measures to ensure that inciting or aiding or abetting an offence referred to in Article 1(1), Articles 2 or 3 is made punishable.

2. Each Member State shall take the necessary measures to ensure that attempting to commit an offence referred to in Article 1(1) and Article 3, with the exception of possession as provided for in Article 1(1)(f) and the offence referred to in Article 1(1)(i), is made punishable.

Article 5

Penalties

1. Each Member State shall take the necessary measures to ensure that the offences referred to in Articles 1 to 4 are punishable by effective, proportionate and dissuasive criminal penalties, which may entail extradition.

2. Each Member State shall take the necessary measures to ensure that the terrorist offences referred to in Article 1(1) and offences referred to in Article 4, inasmuch as they relate to terrorist offences, are punishable by custodial sentences heavier than those imposable under national law for such offences in the absence of the special intent required pursuant to Article 1(1), save where the sentences imposable are already the maximum possible sentences under national law.

3. Each Member State shall take the necessary measures to ensure that offences listed in Article 2 are punishable by custodial sentences, with a maximum sentence of not less than fifteen years for the offence referred to in Article 2(2)(a), and for the offences listed in Article 2(2)(b) a maximum sentence of not less than eight years. In so far as the offence referred to in Article 2(2)(a) refers only to the act in Article 1(1)(i), the maximum sentence shall not be less than eight years.

Article 6

Particular circumstances

Each Member State may take the necessary measures to ensure that the penalties referred to in Article 5 may be reduced if the offender:

- (a) renounces terrorist activity, and
- (b) provides the administrative or judicial authorities with information which they would not otherwise have been able to obtain, helping them to:
  - (i) prevent or mitigate the effects of the offence;
  - (ii) identify or bring to justice the other offenders;
  - (iii) find evidence; or
  - (iv) prevent further offences referred to in Articles 1 to 4.

Article 7

Liability of legal persons

1. Each Member State shall take the necessary measures to ensure that legal persons can be held liable for any of the offences referred to in Articles 1 to 4 committed for their benefit by any person, acting either individually or as part of an organ of the legal person, who has a leading position within the legal person, based on one of the following:

- (a) a power of representation of the legal person;
- (b) an authority to take decisions on behalf of the legal person;
- (c) an authority to exercise control within the legal person.

2. Apart from the cases provided for in paragraph 1, each Member State shall take the necessary measures to ensure that legal persons can be held liable where the lack of supervision or control by a person referred to in paragraph 1 has made possible the commission of any of the offences referred to in Articles 1 to 4 for the benefit of that legal person by a person under its authority.

3. Liability of legal persons under paragraphs 1 and 2 shall not exclude criminal proceedings against natural persons who are perpetrators, instigators or accessories in any of the offences referred to in Articles 1 to 4.

Article 8

Penalties for legal persons

Each Member State shall take the necessary measures to ensure that a legal person held liable pursuant to Article 7 is punishable by effective, proportionate and dissuasive penalties, which shall include criminal or non-criminal fines and may include other penalties, such as:

- (a) exclusion from entitlement to public benefits or aid;
- (b) temporary or permanent disqualification from the practice of commercial activities;
- (c) placing under judicial supervision;
- (d) a judicial winding-up order;
- (e) temporary or permanent closure of establishments which have been used for committing the offence.

Article 9

Jurisdiction and prosecution

1. Each Member State shall take the necessary measures to establish its jurisdiction over the offences referred to in Articles 1 to 4 where:

- (a) the offence is committed in whole or in part in its territory. Each Member State may extend its jurisdiction if the offence is committed in the territory of a Member State;
- (b) the offence is committed on board a vessel flying its flag or an aircraft registered there;
- (c) the offender is one of its nationals or residents;
- (d) the offence is committed for the benefit of a legal person established in its territory;
- (e) the offence is committed against the institutions or people of the Member State in question or against an institution of the European Union or a body set up in accordance with the Treaty establishing the European Community or the Treaty on European Union and based in that Member State.

2. When an offence falls within the jurisdiction of more than one Member State and when any of the States concerned can validly prosecute on the basis of the same facts, the Member States concerned shall cooperate in order to decide which of them will prosecute the offenders with the aim, if possible, of centralising proceedings in a single Member State. To this end, the Member States may have recourse to any body or mechanism established within the European Union in order to facilitate cooperation between their judicial authorities and the coordination of their action. Sequential account shall be taken of the following factors:

- the Member State shall be that in the territory of which the acts were committed,
- the Member State shall be that of which the perpetrator is a national or resident,
- the Member State shall be the Member State of origin of the victims,
- the Member State shall be that in the territory of which the perpetrator was found.

3. Each Member State shall take the necessary measures also to establish its jurisdiction over the offences referred to in Articles 1 to 4 in cases where it refuses to hand over or extradite a

person suspected or convicted of such an offence to another Member State or to a third country.

4. Each Member State shall ensure that its jurisdiction covers cases in which any of the offences referred to in Articles 2 and 4 has been committed in whole or in part within its territory, wherever the terrorist group is based or pursues its criminal activities.

5. This Article shall not exclude the exercise of jurisdiction in criminal matters as laid down by a Member State in accordance with its national legislation.

Article 10

Protection of, and assistance to, victims

1. Member States shall ensure that investigations into, or prosecution of, offences covered by this Framework Decision are not dependent on a report or accusation made by a person subjected to the offence, at least if the acts were committed on the territory of the Member State.

2. In addition to the measures laid down in the Council Framework Decision 2001/220/JHA of 15 March 2001 on the standing of victims in criminal proceedings(9), each Member State shall, if necessary, take all measures possible to ensure appropriate assistance for victims' families.

Article 11

Implementation and reports

1. Member States shall take the necessary measures to comply with this Framework Decision by 31 December 2002.

2. By 31 December 2002, Member States shall forward to the General Secretariat of the Council and to the Commission the text of the provisions transposing into their national law the obligations imposed on them under this Framework Decision. On the basis of a report drawn up from that information and a report from the Commission, the Council shall assess, by 31 December 2003, whether Member States have taken the necessary measures to comply with this Framework Decision.

3. The Commission report shall specify, in particular, transposition into the criminal law of the Member States of the obligation referred to in Article 5(2).

Article 12

Territorial application

This Framework Decision shall apply to Gibraltar.

Article 13

Entry into force

This Framework Decision shall enter into force on the day of its publication in the Official Journal.

Done at Luxembourg, 13 June 2002.

For the Council

The President

M. Rajoy Brey

2. Trusselbrevet i Van Gogh- saken

OPEN LETTER TO HIRSHI ALI

In the name of Allah the kind, the merciful.

Peace and blessings upon the Emir of the Mujahideen, the laughing killer Mohammed Rasoulou Allah (Sala Allaho alaihie wa Sallam), his family and companions and those who follow him truthfully till the day of judgment.

There is no aggression except against the aggressors.

The following:

Peace and blessings upon any who follows the Leadership [could be 'guidance' instead of 'Leadership'].

This is an open letter to an infidel fundamentalists, Ayaan Hirshi Ali, of the Thaghoet party VVD.

Dear miss Hirshi Ali,

Since your entrance into the political arena of Holland you have been constantly terrorising Muslims and Islam with your words. You are not the first and you won't be the last to join the crusade against Islam.

With your apostacy, you have not only turned your back on the truth, but you also march along the ranks of the soldiers of evil. You mince no words about your hostility against Islam, and for this your masters have rewarded you with a seat in parliament. They have found in you a companion in their crusade against Islam and Muslims. A companion who gives them the "gunpowder" so they don't have to do the dirty work. Seeing as that you're blind by the burning infidelity which rages inside you, you are incapable of seeing that you are just an instrument of the true enemies of Islam.

U are being used to spew various hostilities about Islam and the most noble, Mohammed Rasoul Allah (Salla Allaho aleihie wa Sallam).

I don't blame you for all of this Miss Hirshi Ali. as a soldier of evil you are merely doing your job.

The fact that you can openly spew your hatred is not to blame on you, but on the Islamic ummah. They have ceased their task of resistance against injustice and is sleeping it off.

All your hostilities can thus only be blamed on the Islamic ummah.

This letter is Insha Allah an attempt at silencing your evil once and for all. These written words will Insha Allah make you drop your mask

I would like to start with your recent proposal to 'screen' [profile] on their ideology at job interviews. [could maybe be the request for a staying permit/passport)]

Your proposal is very interesting, more so because the application of it unveils the rotten faces of your political masters (when they would of course be tested honestly and they would openly reveal their ideology)

It is a fact that Dutch politics is dominated by many Jews who are a product of the Talmud schools; that includes your political party-members. 30

Seeing as you always propagate "self-criticism", we shall test your proposal in your own political surroundings.

The same politics that with their policies has joined the terrorism against Islam and Muslims.

I would like to ask you the following questions:

How do you feel about the fact that Van Aartsen [leader of the VVD] subscribes to an ideology where non-Jews are considered as non-humans?

Baba Mezie 114a-114b: Only Jews are people ["Only you are called people"]. Also see Kerlthoth 6b under subtitle ["Oil of anointing"] and Barakath 56a, where gentile (non-Jews) females are called animals ("female-donkeys")

Yebamoth 92a: All Gentile children are animals.

How do you feel about the fact that a mayor is leading Amsterdam, whom subscribes to an ideology where Jews can lie to non-Jews?

Baba Kamma 113a: Jews may lie ["listen"] to mislead a Gentile.

How do you feel about the fact that you are part of a government that supports the state with an ideology that proposes genocide?

Sofarim 15, line 10 (Minor Tarcctates): These are the words by rabbi Simom ben Yohai: Tod shebe goyyim herog ("Even the best of the Gentiles should be killed").

Since you are a fighter for equal rights, you will probably (after learning this knowledge) ask with your Jewish masters in chambers to reject the teachings of the Talmud. You will also probably make work of asking the Jewish community in Holland to reject it.

Our actions now and then betrays your cowardly courage with which you ask attention for your battle. Like how you had the 'cowardly courage' to ask Islamic children in school to make a choice between their creator and the constitution.

The answer from these young, clean souls you have used immediately to come up with arguments to justify your crusade. With these hostilities you have released a boomerang and you know its only a matter of time before this boomerang will seal your fate.

However, you will get the opportunity, Miss Hirshi Ali, to prove you're right and crave it forever in the pages:

There is one certainty in the whole of existence; and that is that everything comes to an end.

A child born unto this world and fills this universe with its presence in the form of its first life's cries, shall ultimately leave this world with its death cry.

A blade of grass sticking up its head from the dark earth and being caressed by the sunlight and fed by the descending rain, shall ultimately wither and turn to dust.

Death, Miss Hirshi Ali, is the common theme of all that exists. You, me and the rest of creation can not disconnect from this truth.

There shall be a Day where one soul can not help another soul. A Day with terrible tortures and torments. a Day where the unjust shall force from their tongues horrible screams. Screams, Miss Hirshi Ali, that will cause shivers to roll down one's spine; that will make hairs stand up from heads. People will be seen drunk with fear while they are not drunk. FEAR shall fill the atmosphere on that Great Day:

When the sun is overthrown,

And when the stars fall,

And when the hills are moved, 31

And when the camels big with young are abandoned,

And when the wild beasts are herded together,

And when the seas rise,

And when souls are reunited,

And when the girl-child that was buried alive is asked

For what sin she was slain,

And when the pages are laid open,

And when the sky is torn away,

And when hell is lighted,

And when the Garden is brought nigh,

(Then) every soul will know what it hath made ready. (81:1-14)

On the day when a man fleeth from his brother

And his mother and his father

And his wife and his children,

Every man that day will have concern enough to make him heedless (of others).

On that day faces will be bright as dawn,

Laughing, rejoicing at good news;

And other faces, on that day, with dust upon them,

Veiled in darkness,

Those are the disbelievers, the wicked. (80:34-42)

[the killer has actually left out some verses in his letter which i added by looking at the sequence in the Quran. e.g. He left out 80:39-40]

You as unbelieving extremist of course won't believe in the above described scene. For you the above is merely a made-up drama piece from a Book like many. And yet, Miss Hirshi Ali, i'd bet my life to claim that you are sweating with FEAR when you read this.

You, as unbelieving fundamentalist, of course do not believe that a Supreme being controls the entire universe.

You do not believe that your heart, with which you cast away truth, has to ask permission from the Supreme being for every beat.

You do not believe that your tongue with which you deny the Guidance from the Supreme being is subject to his Laws.

You do not believe that life and death has been given you by this Supreme being.

If you really believe this, then the following challenge should be no problem for you.

I challenge you with this letter to prove you are right.

You don't have to do much:

Miss Hirshi Ali: WISH for DEATH if you are really convinced you are right.

If you will not accept this challenge; know then that my master, the Most High, has unmasked you as an unjust one.

"then long for death (for ye must long for death) if ye are truthful. But they will never long for it, because of that which their own hands have sent before them. Allah is aware of evil-doers."
(2:94-95)

To prevent that i were to be accused of the same, i shall wish this wish FOR you:

My Rabb, give us death to make up happy with martyrdom. 32

Allahoemma Amien.

Miss Hirshi Ali and the rest of the extremist infidels: Islam has resisted many hostilities and oppressions in History. Every time the pressure on Islam was added, the fire of Faith was merely alighted.

Islam is like a withered plant, which has been rendered by the years-long pressure and extreme high temperatures, a diamond.

A withered plant which is formed by the fancies of time into the strongest jewel on this Earth. A jewel on which the hardest hammer breaks itself.

AYAAN HIRSHI ALI YOU SHALL BREAK YOURSELF ON ISLAM !

You and your companions know very well that the current Islamic youth is a rough diamond that only needs smoothing, so that it may spread her all-invading light of Truth. Your intellectual terrorism will not stop this, on the contrary you will only hasten it.

Islam will conquer by the blood of the martyrs. It will spread its light to every corner of this Earth and it will, if necessary, drive evil to its dark hole by the sword.

This unleashed battle is different from previous battles. The unbelieving fundamentalists have started it and Insha Allah the true believers will end it.

There shall be no mercy for the unjust, only the sword raised at them. No discussion, no demonstrations, no parades, no petitions; merely DEATH shall separate the Truth from the LIE.

Say: Lo! the death from which ye shrink will surely meet you, and afterward ye will be returned unto the Knower of the Invisible and the Visible, and He will tell you what ye used to do. (62:

And like a great prophet once said:

"I deem thee lost, O Pharaoh." (17:102)

And so we want to use similar words and send these before us, so that the heavens and the stars will gather this news and spread it over the corners of the universe like a tidal wave.

"I deem thee lost, O America."

"I deem thee lost, O Europe."

"I deem thee lost, O Holland."

"I deem thee lost, O Hirshi Ali."

"I deem thee lost, O unbelieving fundamentalist."

Hasboena Allah wa ni3ma alwakeel

Ni3ma alMawla wa Ni3ma anNasseer

Saifu Deen al Muwahhied